

TITULUS III.

De Clericis conjugatis.

1. **C**lericos tam Ecclesia Græca, quam Latina habet tam in maioribus, quam in minoribus Ordinibus constitutos; circa horum conjugia vel calibatum à suis incunabulis utraque varia, eaque diversis utraque ordinavit, quæ historice jam sunt exponenda.

2. Christus Fundator suæ Ecclesiæ castitatem perfectam, hoc est, abstinentiam totalem ab omni delectatione venerea, docuit esse possibilem, eamque suis sequacibus consuluit.

Postquam enim matrimonium toti generi humano, tamquam officium propagationis ejusdem secundum se necessarium, & divinæ intentioni conforme Matth. 19. v. 4. 5. & 6. commendasset, illudque monogamum debere esse declarasset; discipulis v. 10. dicebat: *Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere*; v. 11. & 12. dixit: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim Eunuchi, qui de matris utero ita nati sunt; & sunt Eunuchi, qui facti sunt ab hominibus; & sunt Eunuchi, qui se ipsos castraverunt propter regnum celorum.* Hoc est, perpetuam castitatem servare resolverunt, id enim aperte indicat vox *castraverunt*, quæ perpetuam inhabilitatem ad Matrimonium exprimit. Possibilem ergo esse perpetuam continentiam Christus hoc loco docuit. Sed & eam consuluit, dum subdit: *Qui potest capere, capiat.* Quasi diceret: quamvis Matrimonium propagando generi humano in genere necessarium sit medium, & carnis post Adæ lapsum concupiscentiæ ac rebellionis obviandi remedium peropportunum: nihilominus illud singulis Ecclesiæ meæ membris non præcipio, quin consulo, ut is, qui durum continentię verbum, opitu-

lante mea gratia, capere potest, capiatur.

3. Castitas à Christo possibilis demonstrata, atque consultata, à Paulo insuper est commendata, ipsique Matrimonio prælata.

Nimis insignia sunt loca Doctoris Gentium, quam ut à Dominis Protestantibus viam arctam, quæ ducit ad vitam, pro possibili declinantibus, ulla tergiversatione elidi possint. Postquam enim in 1. sua ad Corinth. ep. cap. 7. quorundam Corinthiorum sententiam, Apostolorum mox relatæ similem, nimirum, *quod bonum sit homini mulierem non tangere, retulisset, at propter fornicationem* (quæ Corinthi vigeat, ubi cultui & Religioni impudicitia habebatur, meretricisque adhibebantur ad publicas preces canendas, Venericæ dicantur à quibusdam recens prostitutæ, quarum copia ea erat, ut proverbio nomen effecerit, teste Calmeto, pluresque Christiani sedisimis, non modo non coercitis, verum etiam cultu probatis impudicitis assueti, prava consuetudine difficile se nimium abdicarent; ita ut eorum unus Novæcæ, Patris sui Uxor, incestu pollui ausus sit) propter hanc, inquam, quasi innatam in fornicationes propensionem iisdem suassisset, ut *unusquisque uxorem suam habeat*: Spiritu Christi repletus subjungit: *Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium; volo enim omnes vos esse sicut meipsum*; hoc est, in nuptum & castum. Deinde motivum voti sui afferens, quod ex idea Christianæ professionis desumpsit, quæ brevitate temporis nostræ peregrinationis jugiter ob oculos ponendam præcipit, atque animo à transitoris & fluxis rebus alienato ea cogitare, quæ Domini sunt, ejusque be-

neplæ

Lib. III. Titulus III. De Clericis conjugatis.

æplacitum concernunt, candide quidem insinuat se de Virginibus præceptum Domini non habere: consilium tamen dat, & quidem tamquam misericordiam à Domino consecutus, ut sit fidelis, quatenus qui excitatione se divini gratia fenserit, Virginitati operam navare studeant, tamquam virtuti præ matrimonio multo commendabiliori, atque ad finem à Christiana Religione inventum multo conducibiliiori; sic enim post prædictas carnis tribulationes in matrimonio perferendas, atque insinuatam indulgentiam v. 32. pergit: *Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; qui autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisis est. Et mulier innupta & Virgo cogitat, quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu. Quæ autem nupta est, cogitat, quæ sunt mundi, quomodo placeat viro.* Et post pauca interjecta, quibus hanc suam sententiam inter cancellos consilii concludit, Colophonem v. 38. subneçit: *Igitur & qui Matrimonio jungit Virginem suam, bene facit: & qui non jungit, melius facit.* Quibus propositionem allatam demonstrat.

4. Castitatem, quam Christus Dominus membris Ecclesiæ suæ indiscriminatum consuluit, & Paulus commendavit, primus ejusdem Clerus, seu Apostolorum ab amissis servarunt.

Apostolos ante vocationem suam, si Petrum excipias, Virgines fuisse, probabiliter defendunt nostri ex S. Hieronymo lib. 1. adversus Jovinianum testante: *Quamquam, excepto Apostolo Petro, non sit manifestum relatum de aliis Apostolis, quod uxores habuerint, & cum de uno scriptum sit, de cæteris tacitum; intelligere debemus sine uxoribus eos fuisse, de quibus nihil tale Scriptura significet.* Eos vero post sui à Christo vocationem, atque in mundum universum missionem uxorum nuntium misisse, idem S. Pater

ex illis Petri ad Christum verbis exprimit: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te; & ex his Christi verbis ad Apostolos: Nemo est, qui dimiserit domum, aut fratres, uxorem &c. ex quibus ita argumentatur: Assumpti in Apostolatam relinquunt officium conjugale.* Paulum vero quoque calibem fuisse produnt verba superius ex 1. ad Corinth. 7. v. 7. relata: *Volo enim omnes vos esse, sicut me ipsum.* Nec obest assertioni locus S. Pauli 1. ad Corinth. v. 9. scribentis: *Nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & cæteri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas? nominatæ enim mulieres nequamquam erant Apostolorum uxores, sed sororis loco ab ipsis habebantur, quæ ipsis necessaria ad victum subministrarent, ac pararent; præcipue vero, ut faciliorem prædicationem efficerent in locis, quorum aditus solis mulieribus liber erat. Quemadmodum hunc locum exponit Clemens Alexandrinus lib. 3. Stromatum, & S. Iidorus Pelusiotæ lib. 3. ep. 179. S. Hieronymus supra citatus; atque ex ipso textu Apostoli, votoque mox relato colligitur.*

5. Apostolorum exemplum in servando calibatu communiter servabant, sequebanturque viri Apostolici, seu Apostolorum discipuli, horumque Successores, sacris Ministeriis addicti; ita ut ab Apostolorum tempore per priora Ecclesiæ sæcula, saltem consuetudine, continentia sacris Ordinibus conjungeretur, & quidem in utraque Ecclesia.

Propositionem hanc limito, I. per tō communiter; quia fatetur Hieronymus, concessam ab Apostolo Paulo esse, ut ad Episcopatum accesserant, qui uno, non amplius, illigati fuerint concubio. At necessaria tum indulgentia id factum fuisse contestatur, quod inter ipsa Ecclesiæ canabula non essent ad manum nisi rudes, & carnalibus implicati vinculis; *Quia rudis ex gentibus constitue-*

C 2 batur

batur Ecclesia, leviora nuper credentibus dat præcepta, ne terribi ferre non possent. Verba sunt ipsius contra Vigilantium. Quod si qui postea in deligendis Episcopis conjugatos Virginibus & continentibus præterulerunt, respondet S. Pater, hunc forsan errorem fuisse eligentis populi, qui sibi suppallatur in eligendis sui ipsius similibus: vel Episcopi moderantis electionem, qui terrenis pius æquo rationibus affectibusque indulserit. Et revera occurrunt primis illis 4. sæculis, quibus sacri Ministri continentiam in utraque Ecclesia adhuc communiter servabant, exempla non tantum Diaconorum, & Presbyterorum, sed etiam Episcoporum, conjugio post sui Ordinationem utentium: verum sicut hirundines in initio veris. Videatur N. 44. & 45. h. r. Propositionem limbo II. per particulam *saltem*. Quia esto certum sit ex probis mox adferendis, Episcopos, Presbyteros, & Diaconos perpetuam continentiam ex Ecclesie disciplina, diuturno usu, & ab Apostolicis temporibus derivato firmata, servasse, controvertitur nihilominus inter Catholicos ipsos, an hæc disciplina Apostolico aliquo positivo præcepto sit sancita? de quo infra. Nunc, quantum ad ipsam propositionem, illa adstruitur primo ea congruentia, quod naturale quodammodo sit, ut morigeri, atque de suis Magistris ingentem ideam habentes discipuli, vota ac exempla eorumdem pro possibili amplecti soleant; quemadmodum constat exemplo Rechabitarum, quorum æmulationem præcepti exemplique Patris sui Jonadab plane obstatam, amara parænesi Judæis Apostatis objecit Deus Jeremix 35. Cum igitur Paulus loco supra relato & exemplo, & verbo he in secunda continentia discipulis proposuerit, non mirum, sed naturale quodammodo fuit, discipulos plerisque, præsertim eos, qui illum, quibus ille occupatus fuerat, ministeriis spiritualibus mancipabantur, ex motivis famosi capitis 7.

epistolæ ejus primæ ad Corinthios per-motos, ut cum minoribus impedimentis spiritualia seminarent, carnalibus messibus vel nunquam usos fuisse, vel nuntium remisisse. Quorum exempla, non tantum à Dominis Protestantibus, sed ab hominibus solo rationis lumine utentibus suspicienda, secuti successores, & horum nati, & qui spiritualiter nascebantur ab illis, dum caritas Christi adhuc ferveret, & sacros Ecclesie Ministros urgeret, id effecerit, ut, si non lege Apostolica, saltem usu disciplinaque Ecclesiastica ab Apostolis derivata, sacri Altaris Ministri calibatam in communi, seu in globo servarent. Quam congruentiam, & inde natam hanc disciplinam, luculentissima SS. Patrum priorum IV. sæculorum comprobant testimonia; atque ut ordine procedamus, Origenes, qui sæculi III. initio floruit, homilia 23. in lib. Numerorum hæc habet de Sacerdotio: *Certum est, quia impeditur Sacrificium indefinens his, qui conjugalibus necessitatibus serviunt. Unde videtur mihi, quod illius solius est offerre Sacrificium indefinens, qui indefinenti & perpetuo se devoverit castitati.* Quo loco & consuetudinem suo sæculo in Sacerdotio Christi dominantem ratione roborat, & Missæ Sacrificium indefinens, votaque castitatis emitti solita adstruit ad invidiam nimium Protestantium, hæc omnia longis sæculorum intervallis à Romanis Pontificibus inventa declamantium. Originem excipit Eusebius, qui sæculi IV. vere historiam Ecclesiasticam scripsit: hic lib. 1. demonstrationis Evangelicæ cap. 9. de Episcopis & Presbyteris sic loquitur: *His autem ipsis, ut melioribus studiis vacent liberius, sejunctus à re uxoria viduus adamatur, veluti iis, qui divina & incorporea sobole propaganda occupati teneantur.* Maximi nimirum rem momenti in fluxa hac mortalitate amore Christi flocci habentes, quam olim Philosophi amore vacuarum speculationum ultra preverunt!

verunt! Eodem sæculo Cyrillus Hierosol. Catech. 12. *Decebat purissimum puritatis Doctorem ex puris prodire thalamis. Si enim qui apud Jesum bene fungitur Sacerdotio, abstinet à muliere, quomodo ipse Jesus ex muliere (hoc est, ex non Virgine) prodisset? Tempore ergo Cyrilli Sacerdotes communiter vivebant calibes. Luculentius S. Epiphanius Cyrillo cœvus hæresi 59. quæ est Catharorum, seu Novatianorum, ubi cum Bigamos à Sacerdotio Ecclesiam jure meritoque acere præmississet, hæc de sacrorum hominum continentia subiungit: *Quin eum insuper, qui adhuc in Matrimonio degit, ac liberis dat operam, tametsi unius uxoris sit vir, nequaquam tamen ad Diaconi, Presbyteri, Episcopi, aut Hypodiaco-ni Ordinem admittit: sed eum dumtaxat, qui ab unius uxoris consuetudine sese continerit, aut ea sit orbatu: quod in illis locis præcipue fit, ubi Ecclesiastici Canones accurate servantur.* De consuetudine prædominante suo sæculo, & quidem in Ecclesia Græca, loquitur Epiphanius, constringente quidem & ipsos Subdiaconos; ad contrarium autem aliquid fieri solum ibidem respondet: *Non illud ex canone fieri, sed propter hominum ignaviam, quæ certis temporibus (E. G. tempore reformationis à Luthero prætextæ) negligenter agere, ac connerere solet, ob nimiam multitudinem, cum scilicet, qui ad eas se functiones applicent, non facile reperiuntur.* Quæ tamen ratio tempore exilimate reformationis, nec modo apud Dominos Protestantem videtur urgere. Legatur idem S. Pater in Expositione fidei Cath. c. 21. Gregorius Nyssenus ibidem Græcus Pater eodem sæculo adulto lib. de Virginitate cap. ult. hæc scribit: *Quomodo hæc ipsa Deo offeres, qui legi non obtinueras prohibenti, ne sacra impurus faciat? ac si Deum tibi apparere expetis, quid causæ est, cur Mosen non audias, qui popula edicit, ut à nuptiis purus**

fit, quo Dei aspectum comprehendat. Iterum de Sacrificio musitat Augur iste Nyssenus, quin & Iudicem illam Sacerdotum unctiorem apud Papistas, cæcis nescio quibus sæculis investam, divinam, dum paulo ante ait: *Quomodo Sacerdotio Dei fungeris, qui ad hoc ipsum, ut munus offerres, unctus es? &c.* Sed audiat Hieronymus Latinus, qui Dormitantium Calibatus Sacerdotum hoc sæculo primum hostem vellicans, ut Vigilantium re efficiat, hæc in libro adversus eundem Hæresiarcham scribit: *Proh nefas! Episcopos sui sceleris dicitur habere consortes: si tamen Episcopi nominandi sunt, qui non ordinant Diaconos, nisi prius uxores duxerint: nulli Cellibæ credentes pudicitiam, imo offendentes, quam sancte vivant, qui male de omnibus suspicantur, & nisi prægnantes uxores viderint Clericorum, infantes de ulnis Matrum vagantes, Christi Sacramenta non tribuunt. Quid facient Orientis Ecclesie? quid Egypti, & Sedis Apostolica, quæ aut Virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut, si Uxores habent, mariti esse desunt? Hoc docuit Dormitantius (ille scilicet per antiphrasim Vigilantium) libidini fræna permit-tens. Lente! moderate S. Pater! ne cunas, ut ajunt Germani, apud bene multos præsertim Patres spirituales Germanos evertas. Ergone pro illis solis stat Vigilantium hæreticus, pro Romanæ Ecclesie disciplina in Europa, Asia, Africa illo tuo immiti & inhumano sæculo? Legatur idem S. Pater in Apologia ad Pam-machium. Item lib. 1. adversus Jovinianum cap. 19. Item in Comment. in Ep. ad Titum, quibus locis Ecclesie consuetudinem de calibatu ad sacros Ordines, Sacerdotium, seu Episcopatum, Presbyteratum, & Diaconatum extensam fuisse apertissime prædicit. Romanorum Pontificum, Conciliorumque circa calibatam Sacrorum Ministrorum testimonia sequentibus numeris, ubi de calibatus præcepto tracta-*

tractabitur, referemus. Sufficit enim nobis hoc numero cordatos eos Viros, quin Sanctos retulisse, qui de utriusque Ecclesie disciplina & consuetudine usque ad sæculum IV. inclusive circa præsentem materiam in favorem nostrum testati sunt. De quorum (utpote Gregorii VII. artificis necdum scilicet infascinatorum) candore, sicut cordati adversarii dubitare nequeunt, ita magnum præjudicium eos pati respectively ad nos est necesse, utpote qui (quidquid adhuc sit circa intolerabile, ut vocant, præceptum celibatus, de quo mox) cum Ecclesia primitiva spiritus habente eligimus id, quod optavit Paulus; illi vero sequuntur id, quod obtendit hæresiarca Vigilantius.

6. An celibatus Episcopatu, Presbyterio, & Diaconatu (qui soli prioribus Ecclesie sæculi Sacri habebantur Ordines) insuper fuerit annexus præcepto Apostolico? controversum est inter Doctores Orthodoxos.

Consulto præcendimus à Subdiaconatu, circa quem Ordinem, an ab initio Ecclesie insuper fuerit sacer, ipsum Lectorem præterea remittimus ad lib. 1. tit. 11. N. 13. quod enim Subdiaconi ex Ecclesie disciplina & usu vitam cælibem ea tempestate profiterentur, præter S. Epiphanium ex Patribus N. præcedenti relatis recenset nullus, omnibus de tribus in propositione enumeratis Ordinibus id solum asserimantibus. Et ex numero citato libri 1. constat, Subdiaconatu votum castitatis annexi cœpisse sæculo V. in Ecclesia Latina. Hoc ergo prælibato Thomassinus de vet. & nova discipl. de beneficiis Eccl. p. 1. Lib. 2. cap. 60. N. 3. nixus autoritate Epiphaniai N. præcedenti allata, tenet, Christum ipsum primum esse disciplinæ hujus Authorem, Institutoremque, de eaque Apostolos, aut certe Apostolicos Viros, seu eorum discipulos leges condidisse, & canones, nixus præfertim hujus S. Patris verbis, quæ consignavit hæresi 48. Num. 7. inquiring: Id,

quod Apostoli demum beneſſe, & religioſe decreverunt per Eccleſiaſticam Sacerdotii regulam: nimirum non tantum de Episcopatu, Presbyteratu, & Diaconatu, verum etiam de Subdiaconatu; dumque sibi objicit Epiphanium ibi fateri, Ecclesias esse, in quibus à celibatus lege resiliissent Subdiaconi, Diaconi, & Presbyteri; respondet, eundem Patrem statim vociferari, hanc esse corruptelam, quæ contra sacros Canones, & Ecclesiasticas Leges irrepsisset: *Respondet* (inquit ab eo inductus Heretimaſtix) non illud ex canonis autoritate fieri, sed propter hominum ignaviam, &c. ut N. præcedenti. Atque addit: *His ita præstructis, etsi fateremur, nec Canone 26. (apud me lib. 1. tit. 3. N. 25.) Apostolorum, nec Ancyratum 10. nec Neo-Cæsareensem 1. nec 4. Gangrensem, nec Chalcedonensem 14. nec 3. Nicænum expresse quidquam statuisse de perpetua & invariabili Clericorum majorum continentia: imo & affectatione silentii indulgisse quodammodo, aut certe non damnasse consuetudinem cum conjugate ante Ordinationem ducta, absque omni spe ducenda deinceps cujuscumque: etsi hæc, inquam, omnia dæremus, maneret tamen illud ex Epiphaniai testimonio certissimum, eos, quibus impartiretur Ecclesia Sacerdotium (hoc est, Episcopatum, Presbyteratum, Diaconatum, & Subdiaconatum, si auctor egregius ad mentem Epiphaniai, cuius sola autoritate nititur, loqui vult) inviolabilis continentia legibus obligatos fuisse, & ipsius exemplo Christi, & canonibus iis, quos Apostoli, Apostolicæque Viri in eorum locum successi consiliiſſent. Citatorum enim canonum silentium, aut incertæ ex iis, quæ eliciuntur, conjecturæ, quid habent, quod in comparationem venire possit cum expressissimo Epiphaniai testimonio? An diserte pronuntiant ii canones, post ordinationem fas esse prius copulari conjugati? prohibent ad nuptias uspiam post ordinationem convolare; ni-*

bil

hil præterea addunt. Si conjetes tacite permitti prioris consuetudinem, id sane tua conjectura est, non canonis sententia. Et, ut conjecturæ assentiri tuæ, non posses & tu assentiri Epiphaniai, hanc fuisse indulgentiam, quæ id ferret, quod corrigi jam non posset, ne medicamine ipso morbus inrudesceret. Hæc Thomassinus graviter & fundate. E contra Natalis Alexander historiæ Eccl. Sec. IV. disert. 19. propositionem suam tertiam hæc enuntiat: *Perpetua lex continentie nec à Christo, nec ab Apostolis sacris Ministris imposita fuit; eamque, omiſſis aliis canonibus à Thomassinio relatis, atque insufficientibus judicatis, qui sententia suæ præjudicent, eo quod de capite rei fileant, secundasque tantum nuptias Sacris Ministris post sui ordinationem inhi-beant, & consequenter incertæ solum ex iis ducantur conjecturæ, probat ex Canone 9. Concilii Ancyrani Sæculo IV. habiti, qui non tantum usum conjugii ordinatis ante susceptionem sacrorum Ordinum inſi-ti, verum etiam facultatem conjugium post Ordinationem sub certis conditionibus inveniendi aperte videtur concedere; non extendendo tamen hanc ordinationem ad Presbyteros & Episcopos, uti ex ejus tenore constat, ita sonante: Diaconi quicumque ordinantur, si in ipsa Ordinatione protestati sunt, & dixerunt velle conjugio copulari, quia sic manere non possunt, hi si postmodum uxores duxerint, in Ministerio maneat, propterea quod eis Episcopus licentiam dederit. Quicquid sane tacuerint, & susceperint manus impositionem, professi continentiam, & postea nuptiis obligati sunt, à Ministerio cessare debent. Roborat hoc suum argumentum I. ex S. Basilii Ep. 2. ad Amphilo-chium can. 9. ubi ait: se non nosse professionem (castitatis) Virorum, nisi Monachorum, qui tacite cælibatum videntur admittere, quos postmodum expresse profiteri jubet castitatem. II. Ex S. Epiph. hæresi 59. seu ex*

ipſo loco à Thomassinio adducto, dicens, Epiphanium evidenter ibi significare hanc cælibatus disciplinam Sæculo IV. ubique non viguisse. III. Ex Socrate lib. 5. hist. Eccl. c. 21. in quo testatur Presbyteros, imo & Episcopos in Oriente nulla lege (verba sunt Socratis) coactos fuisse perpetuam ad continentiam servandam, sed non paucos etiam in Episcopatu liberos, ex uxore legitima procreasse. IV. Ex Ecclesie Græcæ disciplina sancta in Trulano Concilio, A. C. 692. celebrato, quod matrimonium quidem Clericis majoribus, imo & Subdiaconis prohibuit, sed iisdem, solis exceptis Episcopis, usum inſi-ti matrimonii permisit canone 3. ejusdem discipline approbat Innocentius III. in cap. *Cum dilectus* h. t. atque omnium Ecclesie Græcæ cum Latina reconciliationum à Photiano schismate (quod Sæculo IX. contingit) historia. Quæ omnia contingere sane non potuissent, si cælibatus præceptum lege aliqua à Christo, vel Apostolis impositum fuisset. At quam hæc Natalis Alexandri argumenta non sint insolubilia, satis ostendit responsio Thomassinii preoccupata. Ad Canonem enim Ancyratum à Natali adductum dici potest, hanc fuisse ejus indulgentiam, quæ id ferret, quod corrigi jam non posset, uti innuere videtur illa verba: *propterea quod Episcopus eis licentiam dederit.* Quæ responsio pariter elidit roborationem secundam & quartam. Testimonio autem S. Basilii roboratione tertia adducto opponi potest testimonium clarissimum S. Epiphaniai dicentis L. cit. Apostolos continentiam Cleri præfati decrevisse per Ecclesiasticam Sacerdotii regulam. Ecclesiam vero indulgentiam in præceptis Apostolicis, julis ex causis, & temporum circumstantiis id exigentibus, admittere posse, & de facto admisisse, constat, præter alia exempla, ex abrogatione præcepti de abstinentia à sanguine & suffocatis. Nec Thomassinus sustinet cælibatum sacrorum Ministrorum ab ipſo

Christi-

Christo fuisse præceptum, sed tantum exemplo præmonstratum. E contra, ad Epiphaniū auctoritatem, cui soli inuitur Thomasius, suæque sententiæ Patroni, respondet Natal. Alex. disert. cit. in solutione objectionis primæ contra primam propositionem, ex ejus testimonio colligi non posse sacrorum Ministrorum continentiam aliquo fuisse ejus ætate canone præceptam in Ecclesia uniuersa, sed sanctissimum Patrem solum referre id, quod ut plurimum, non ex lege, sed ex pietate obseruabatur. Nec obstat quod S. Epiphanius ait, Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos ab uxoris consuetudine contineri, ubi Ecclesiastici Canones accurate seruantur. Non enim significat his verbis, continentiam ab uxoris fuisse suo tempore ab Ecclesia sacris Ministris aliquo Canone Concilii œcumenici præceptam: & si id significaret, contra historię leges peccaret, quod ipsi non infrequens est. Quam responsonem estu directę adhibeat Nat. Alex. ad iustificandam historiam famosam Paphnutii (de qua mox), tamen huc applicari potest. Nam S. Epiphanius Canonem Apostolicum, vel Apostolicorum Virorum pro obseruantia & usu ab Apostolorum temporibus per Apostolicos Viros, eorumque successores ad sua tempora derivato accepisse, plausible est dicere vel ex hoc ipso, quod illo sæculo Apostolorum temporibus nec proximo, nec nimis remoto similes obseruantię dicerentur Apostolicę vel Ecclesiasticę leges, aut regulę, ut aliquot exemplis offendimus lib. 1. tit. 2. cap. 1. Et si Epiphanius exillimauit, similem Canonem ab Apostolis reuera editum fuisse, eidem opponi potest testimonium S. Basilii ipso doctioris, in traditione Ecclesiasticę peritioris, & accuratioris, qui se ignorare profiteretur alios, præterquam Monachos, castitatem tacite profiteri, ut prætereamus auctoritatem Socratis, talem legem non exitare testantis, eo quod, tamquam Novatianus, suspicione laboret,

in cęlibatus legibus recensendis laud fincerum Historicum sese exhibuisse. Accedit, quod ex mente Epiphaniū etiam Subdiaconi cęlibatus lege fuissent adstricti, id quod apertis verbis L. c. edicit, cui tamen opponitur omnium aliorum Patrum silentium, qui dum hanc provinciam pertractant, solum Episcopatum, Presbyteratum, & Diaconatum enumerant; Ecclesiarumque usus contrarius, utpote in quibus aliquot post Sæculis Subdiaconatus inter majores Ordines non numerabatur, eique castitas non nisi sæculo V. in Ecclesia Latina annectebatur. Quidquid autem sit circa hanc Catholicorum Controuersiam, id ex utriusque partis momentis contra Dominos Protestantes in plenam meridiem deducitur, Sacros Ministros ab Apostolorum temporibus continentiam, ex communi usu obseruantiaque laudabilissima, usque ad finem Sæculi IV. obseruasse.

7. An Synodus Nicęna famoso Canone III. supra tit. 2. N. 1. ad longum recensito, cęlibatum maioribus Ordinibus, hoc est, Episcopatu, Presbyteratu, & Diaconatu initiatis præcepit, pariter controversum est inter Catholicos.

Affirmatiuam tenent nonnulli, quos suppresso nomine refert Natalis Alexander dissertatione citata; negatiuam, que mihi probabilior quoque videtur, ipse cum aliis amplectitur, eamque sequentibus momentis fulcit. I. Quod Concilium Nicęnum relato Canone *subintroductas*, siue extraneas duntaxat mulieres à liminibus Clericorum arceat, hoc est, eas, que suspicionem malam aduersus ipsorum sanctitatem parere possunt; in quorum numero cum non contineatur Mater, Soror, Amita, &c. quibuscum Clericos cohabitare permittit, nec Uxor ante Ordinationem ducta comprehendit debet, utpote cujus contubernium etiam conjugale eo Sæculo necdum scandalum populo creabat, uti ex dictis h. in aperto est.

est. Quod autem Concilium Nicęnum nomine subintroductarum mulierum non intellexerit Uxores Clericorum, sed extraneas, probat auctoritatibus sequentium Conciliorum, quæ, Canonem Nicęnum renouando, extranearum duntaxat mulierum cum Clericis contubernium prohibere. Uti constat ex omnibus canonibus titulo præcedenti hanc in rem à nobis allatis. Quorum ponderi iungit auctoritates Patrum Concilio Nicęno supparum, & totam retro antiquitatem, quæ nomine subintroductarum mulierum nusquam uxores, aut consanguineas intellexit, sed eas, quæ nullo sanguinis, aut Matrimonii fœdere Clericis conjunctæ, in ipsorum ministerio, & obsequio essent, ex quibus complur fragmenta titulo præcedenti pariter retulimus. Eandem hanc suam sententiam fulcit secundo ex eo, quod dictus Canon omnibus Clericis *promissus* prohibeat subintroductas habere mulieres his verbis: *Nec alicui omnino, qui in Clero est; certum autem est inferioris Ordinis Clericis utquam siue ab Ecclesia Græca, siue à Latina perpetuę legem continentię impositam fuisse.* III. Cum canone 6. siue 5. Apostolorum, qui circa sæculum IV. proculsi sunt, (lib. 1. tit. 2. N. 59.) Canone 3. Concilii Arelatenis 2. Can. 13. Concilii Turonensis 2. & à Gregorio M. lib. 1. ep. 50. legibusque secularibus Imperatorum expresse sancitum fuerit, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconique curam gererent Uxorum, quas ante Ordinationem duxerat, ipsique caste in una domo conuiverent; Nicęnus vero Canon prohibeat Clericis non solum ne subintroductis mulieribus ad voluptatem utantur, sed ne eas in domo sua retineant; sponte sua sequi videtur, eundem, nomine subintroductarum mulierum, non intelligere uxores ante Ordinationem ductas, nec Clericis legem imposuisse, quæ ab ipsarum usu abstinere perpetuo tenerent, verum hac de re omnino præ-

cidisse. Videatur hanc in rem L. Eum qui Cod. Theod. & Justin. de *Episcopis & Clericis*. Item Nov. Justiniani de *Sanctissimis Episcopis*. IV. Ex historia Paphnutii, qui Nicęnos Patres à lege perpetuę continentię ab Uxoribus ante Ordinationem ductis sacris Ministris imponenda, intercessionem sua deterruit, cum eam in legem ferendam maxime propenderent. Quam historiam, cujus nunc genuinum retulimus summarium, refert Socrates Sæculi V. Author lib. 1. cap. 8. Quæque sit ab Aduersariis pro genuina admitteretur, rem præsentem omnino conficeret. At falsam, & adulterinam proclamant eruditissimi Baronius, & Bellarminus, Socratem hac in re mendacii arguentes, ut qui in castris Novatianorum militans, nullum discrimen inter Clericos Laicosque, quantum ad usum Matrimonii, admittentium, fabulam hanc data opera finxerit, aut historiam in recensendis legibus cęlibatus Clericorum sincerum se non præbuerit. Idque ex eo adstruere conantur, quod putidis passim mendacii ejus historia scateat: quorum speciem exhibet lib. 5. cap. 21. in quo contra totius antiquitatis fidem scribit locuisse suo etiam tempore, Pascha secundum libitum Fidelium celebrare, &c. Et hinc quoque explodunt auctoritates Sozomeni, Cassiodori, Nicephori, eandem Paphnutii historiam referentium, utpote qui Socrate posteriores, eandem ex ejus libris deslorarunt. Sed Viris doctissimis occurrit egregius criticus Natalis Alexander, reponendo: consequens non esse, Socratem in Paphnutii historia mentiri, quia in aliis nonnullis contra historię leges peccavit; alioqui nihil certi in historia habebimus, quia nullus pene historicus est, cui error aliquis exprobari non possit. Suspicionem autem erroris, vel fictionis ab eo ut avertat in presenti puncto, ait: quod Socratem spectat, licet ille Novatianus fuerit, siue fuerit Novatianus, non tamen in eo versatur

errore, quem ipsi S. Epiphanius affligit, ut Laicos & Clericos in illi, quæ matrimonium spectant, pares faciat: siquidem Laicos nondum Matrimonii vinculis adstrictos uxorem posse ducere non negat: Majores autem Clericos, qui uxorem ante sacram Ordinationem non duxerunt, negat Matrimonium jure inire posse. Nec cælibatum Socrates evertit sacrorum Ministrorum, illam Paphnutii historiam referendo, cum perpetua continentia lege teneri eos asserat, qui cælibes, aut vidui ad sacros Ordines promoti sunt. Cæteras eorum objectiones tum ex autoritate, tum ex ratione depromptas, facile ac solide solvit, & ad illam quidem, quam desumptam ex autoritate S. Epiphanius N. præcedenti rotata, ex ipso jam responsum est ibi, S. Epiphanium vel hallucinari, vel loqui de consuetudine & usu. Quo posteriori sensu etiam intelligendi sunt Hieronymus, & alii Scriptores sæculi IV. de cælibatu Clericorum verba facientes. Reliquæ vero eorum congruentiæ mihi equidem videntur multo inferiores, quam ut argumenta ab Alexandro ex limpidiore criticis fonte hausta infirmant. Manente interim in suo vigore ea sententia, quæ Apostolos hujus præcepti Authores adstruit (N. 6. h. t.)

8. Disciplina illa de Clericorum cælibatu ab Apostolis derivata, legeque ab illis, vel ab eorum Successoribus fortassis sancita, atque à majori & saniori parte Ecclesiæ usque ad Nicæni Concilii tempora in utraque Ecclesia sancte observata, esto præsertim in Oriente, quantum ad continentiam ab uxoribus ante Ordinationem ductis, plene obtinere, vimque legis universalis accipere non poterit, atque à SS. Patribus, Conciliisque ob præcavenda majora mala patienter fuerit tolerata, nihilominus eandem obtinuit (si plane ab Apostolis, vel eorum Successoribus non fuit præcepta) quantum ad perpetuam continentiam eo-

rum, qui Virgines, vel Vidui ad sacros Ordines pervenerunt.

Prima pars ex hæcenus dictis in aptico est.

Secunda patet primo, quod nulla exempla inter Catholicos illorum sæculorum occurrant, quæ nos instruant, cælibes post sui ad sacros Ordines assumptionem facultatem habuisse uxores ducendi (Vidui enim sine ante ordinationem, sive post illam, ad secunda vota, ob impedimentum bigamiæ, aliunde convolare non poterant). Secundo, quod indulgentia Patrum & Conciliorum sese tantum ad usum prioris conjugii, non vero ad nuptias post ordinationem ineundas extendat, ut patet ex canone 9. Concilii Ancyranii N. 6. h. t. adnumerato, & testatur ipse Socrates hac, in parte adversarius, adeoque optimus testis, apud Natalem Alexandrum, ut N. præcedenti diximus, praxisque utriusque Ecclesiæ ad usque nostra tempora confirmat.

9. Sircius Pontifex Romanus, qui Sæculum IV. sua morte conclusit, ille est, de quo certo constat, Episcopis, Presbyteris, & Diaconis perpetuam continentiam, diuturno usu, & ab Apostolicis temporibus derivato firmatam, Decreto suo firmasse; quem secuti sunt alii deinde Pontifices, & Concilia

Sircium consulto non vocari Sanctionis hujusmodi Auctorem, ob contrarias hac de re sententias inter ipsos Orthodoxos (N. 6. & 7. h. t.). Propositio igitur sic limitata & certa probatur ex eisdem Pontificis ep. ad Himerium Tarraconensem cap. 7. ubi ait: Plurimos Sacerdotes Christi atque Levitas, post longa consecrationis sue tempora, tam de conjugibus suis propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem discimus procreasse, & crimen suum hac prescriptione defendere, quia in veteri Testamento Sacerdotibus ac Ministris gerendi facultas legitur attributa. Dicit mihi nunc, quisquis ille sectator. est. libidinum, præcep-

torque vitiorum, si æstimat, quod in lege Moysi passim sacris Ordinibus à Domino laxata sunt fræna luxuriæ, cur eos, quibus committebantur Sancta Sanctorum, præmonet dicens: Sancti estote, quia ego sanctus sum, Dominus Deus vester? Cur etiam procul à suis domibus anno vicis sue habitare jussi sunt Sacerdotes? hac videlicet ratione, ne vel cum uxoribus possent carnale exercere commercium, ut, conscientia integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent. Quibus etiam expleto deservitionis sue tempore uxorius usus solius successione causa fuerat relaxatus, quia non ex alia, nisi ex tribu Levi, quisquam ad Dei ministerium fuerat præceptus admitti. Unde & Dominus Jesus, cum nos suo illustrasset adventu, in Evangelio protestatur, quia legem venit implere, non solvere: ideo Ecclesiam, cujus Sponsus est, speciosus forma, castitatis solum splendore radiari, ut in die Judicii sine macula & ruga eam possit reperire. Quarum sanctionum Sacerdotes omnes, atque Levitæ insolubili lege adstringimur; ut à die Ordinationis nostræ sobrietatis & pudicitie & corda nostra mancipemus; & corpora, dummodo per omnia Deo nostro in his, quæ quotidie offerimus, Sacrificiis placeamus. (En! iterum Papatam Missitam!) -- Et quia aliquanti, de quibus loquimur, ut Tua Sanctitas retulit, ignorantia lapsos se esse desent: his hac conditione misericordiam non ducimus esse negandam, ut sine ullo honoris augmento in hoc, quo delecti sunt, quamdiu vixerint, officio perseverent: si tamen post hæc continentes se studuerint exhibere. Hi vero, qui illi privilegiis excusatione nituntur, ut sibi asserant veteri hoc Lege concessum, voverint se ab omni Ecclesiastico honore, quo indigne usi sunt, Apostolice Sedis autoritate dejectos, nec unquam posse veneranda attrudere mysteria, quibus se ipsi, dum obcenis cupiditatibus inbiant, privaverunt. Et quia exempla præsentia

cavere non præmonent in futurum: si quilibet Episcopus, Presbyter, atque Diaconus deinceps talis fuerit inventus, jam sibi omnem indulgentiam per nos aditum intelligat obseratum: quia ferro necesse est excindantur vulnera, quæ fomentum non senserint medicinam. Sircianam Constitutionem ad longum adduximus, quia plura gravissimi momenti continent, ad iustificandam infra speciali dissertatione contra DD. Protestantas de Clericorum cælibatu disciplinam. Vide etiam ejus ep. 4. cap. 9.

Quantum ad 2. p. Concilium Illiberitanum non tantum secutum est, sed integro fere sæculo præcessit Constitutionem Sircianam, utpote celebratum in Hispania A. 305. sic enim habet Can. 33. Placuit in totum prohiberi Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, & Subdiaconibus positus in Ministerio, & abstinere se à conjugibus suis, & non generare filios: quicumque vero fecerit, ab honore Clericatus exterminetur. Qui Canon ita non est exponendus, quasi Illiberitani Patres re uxoria sacris Ministris interdixerint eo solum tempore, quo Ministerium suum obibat; imprudenter enim penam depositionis eo casu transgressoribus imposuissent, quam executioni, ob impossibilem deprehensionem transgressorum, nunquam dare possent. Hoc tamen Concilium cum Provinciale tantum fuerit, ab eo Epoca continentie pro sacris Ministris ab Ecclesia sancitæ metiri non debet. Sircii vero decretum iidem fere verbis repetit & confirmat Sæculo V. Innocentius I. tum ex 2. ad Victricium Rothomagensem Episcopum cap. 9. tum ep. 3. ad Exuperium Episc. Tolosanum cap. 1. Item Leo M. ep. 84. ad Anastasium Episcopum Thesalonicensem cap. 4. item 92. ad Rusticum Narbonensem Episcopum cap. 3. Harum Pontificum Constitutionibus conformia decrevit in Africa Sæculo IV. Concilium Carthagenense 2. canone 2. decernens: Episcopos, Presbyteros, & Diaconos,

nos, ita placuit, ut concederet --- continentes esse in omnibus, etiam ab uxori-
 bus. Concordat Carth. V. eodem Saeculo
 canone 3. dicens: *Placuit, Episcopos,
 & Presbyteros, & Diaconos, secundum
 priora statuta, etiam ab uxori-
 bus continere. Quod nisi fecerint, ab
 Ecclesiastico removeantur Officio.* In Ec-
 clesia Hispanica per Concilium Toleta-
 num initio saeculi V. decretum est: *Ut
 Diaconi, si vel integri, vel casti sint,
 & continentis vite, etiamsi uxores ha-
 beant, in Ministerio constituantur: ita
 tamen, ut si qui etiam ante interdictum,
 quod per Episcopos Lustranos constitutum
 est, incontinenter cum uxori-
 bus vixerint, Presbyterii honore non cumulentur.*
*Si quis vero ex Presbyteris ante interdictum
 filios susceperit, de Presbyterio ad Episcopatum
 non admittatur.* Concordat in
 Ecclesia Gallicana Concilium Arausicanum
 I. A. 441. celebratum, can. 22. in-
 quiens: *Doinceps non ordinentur Diaconi
 conjugati, nisi qui prius conversionis
 proposito professi fuerint castitatem.* Pœnas
 vero in transgressores decernit can.
 23. & 24. hujus Concilii. In eadem Ec-
 clesia vestigia prioris Concilii legunt
 Concilium Arelatense A. 452. can. 2. & 3.
 Turonense I. A. 461. Veneticum A. 461.
 Can. 11. Universa itaque Ecclesia Latina
 per Italiam, Thessalonicam, Africanam,
 Hispaniam, Galliam, & ei adjacentem
 Germaniam, his saeculis jam conversam,
 sanctissimam castitatis disciplinam, usum-
 que ab Apostolorum temporibus deriva-
 tam sancte custodivit in tribus enume-
 ratis majoribus Ordinibus, eumque sa-
 luberrimis Constitutionibus, ea de re fre-
 quenter latis, sartum tectum tenuit, firmavit,
 ac stabilivit.

10. Prioribus his V. Saeculis castitas
 non erat annexa minoribus quatuor Or-
 dinibus, imo nec Diaconatu universali-
 ter.

Prima pars ex hæcenus dictis abundan-
 tissime patet; cum enim juxta juris

axioma exceptio firmet regulam in opo-
 situm, omnesque Patres, Concilia,
 Pontifices hucusque relati ab uxori-
 amplexibus exceperint unanimiter Episcopos
 tantum, Presbyteros, Diaconos-
 que; & aliqui solum, quos mox refe-
 runt, ipsos Subdiaconos; clarum est,
 conjugium inferioribus Clericis his saeculis
 ab utraque Ecclesia concessum fuisse:
 fateor tamen in quibusdam Provinciis
 Lætoribus & Palmistis hoc saeculo
 interdictum fuisse uxores ducere, id, quod
 ex canone 14. Concilii Chalcedonen-
 sis aperte colligitur; sed mos iste non obest
 nostræ propositioni, tum quia hoc inter-
 dictum non fuit universale, tum quia
 videtur fuisse recentioris tum disciplinae,
 tum quia non de cohabitatione priorum
 uxorum, sed de contractione nuptiarum
 post Ordinationem loquitur.

Secundam partem, quantum ad id,
 quod his saeculis in particularibus Eccle-
 siis Subdiaconi ad calibatatum servandum,
 saltem ex consuetudine, vel legibus earundem
 Ecclesiarum adstricti fuerint, ad-
 ducunt testimonia tum Epiphani N. 5.
 tum decretum Concilii Illiberitani N. 9.
 h. t. allata. Quod autem ea disciplina non
 esset communis universali Ecclesiae, inde
 eruitur, quod Patres, Concilia, Pontifices
 N. præcedenti, dum in numero
 continentiam profiteri obligatorum Clericorum
 Subdiaconos non recensent, eosdem
 pariter ab eo onere, quod Caritas
 Christi sacratoribus Ministris imposuit,
 Ecclesiaeque Spiritu eius animata sanxit,
 absolvant. Hinc Concilium Carth. V. pro-
 positionem nostram canone 3. N. præced.
 relatio edicens, postquam tribus majoribus
 Ordinibus perpetuam continentiam
 indixisset, de Subdiaconatu, ac reliquis
 Minoribus subdit: *Ceteros autem Clericos
 ad hoc non cogi; sed secundum universa-
 liumque Ecclesiae consuetudinem observari
 debere.* Et quamvis S. Leo Pontifex Ma-
 ximus Ep. 84. ad Anastasium Episcopum
 Thessalonicensem data, scribat: *Ad exhiben-*

ben-

endam perfectæ continentiae puritatem,
 nec Subdiaconibus quidem connubium car-
 nale conceditur; eo tamen statuto sin-
 gularem Ecclesiae Romanae, & quarun-
 dam aliarum disciplinam spectat, non
 canone, sed consuetudine sola sancitam,
 & ex pietate observatam, nulla decreta
 pœna adversus eos, qui ad Subdiaconatu-
 m promoti matrimonii legitimi juri-
 bus uterentur, ut mox constabit. In Galliis
 Saeculo V. hoc erat singulare circa Sub-
 diaconos, quod esto uxori-
 bus ante Ordinationem dactis maritaliter posthac
 convivere possent, ex Concilio Arausica-
 no, Turonensi &c. nullas tamen post
 Ordinationem ducere possent ex Con-
 cilio Venetico A. 465. canone 11. præ-
 cipiunt: *Presbyteri, Diaconi, atque Sub-
 diaconi, quibus ducendi uxores licentia
 non est, etiam alienarum nuptiarum evi-
 tent convivia, &c.*

11. Gregorius M. Saeculo VI. Subdia-
 conibus exemplo Leonis M. continentiam
 equidem imposuit; at disciplinam hanc
 neque ipse, neque ejus Successores, ne-
 que alia Concilia usque ad saeculum XI.
 in Ecclesia, ut in universalem legem
 evaderet, perfecte figere poterant.

Id præstitit S. Pontifex lib. 1. ep. 42.
 ad Petrum Subdiaconum Siciliae. In qua,
 postquam sibi relatum narrasset, quod
 ante triennium Subdiaconi omnium Ec-
 clesiarum Siciliae prohibiti fuerant, ut
 more Romanae Ecclesiae nullatenus suis
 uxori-
 bus miscerentur; quod sibi durum
 & incompetens visum testatur, ut qui
 usum ejusdem continentiae non invenit,
 neque castitatem ante promissit, compellatur
 à sua uxore separari, atque per
 hoc, quod absit, deterius cadat: hæc sibi
 videri scribit: *Ut à presenti die Episcopis
 omnibus dicatur, ut nullum Subdiaconum
 facere præsumant, nisi qui se videtur
 caste promiserit. --- Qui vero post
 eandem prohibitionem, quæ ante triennium
 facta est, continenter cum suis uxori-
 bus vixerint, laudandos, atque, ut in*

bono sic permanent, exhortandos esse,
 ait: *Eos autem, qui post prohibitionem
 factam, se à suis uxori-
 bus continere noluerint, ad sacrum Ordinem promovendi
 non vult.* Circa prohibitionem igitur Si-
 culorum Episcoporum œconomia utitur
 Gregorius, dum legem continentiae Sub-
 diaconis Siciliae imposuisset, quos in
 sacro Ordine constitutos non agnoscit.
 Sed dubitat Thomassinus, an quod de
 continentia Subdiaconum statuit Greg.
 M. turbatis paulo post in Gallia &
 Germania rebus tum civilibus, tum
 Ecclesiasticis, id diligentissime fuerit
 diuque observatum? nam licet Althiodorensis
 Concilium & Subdiaconis Saeculo VI.
 calibatatum præceperit, Lugdunense
 tamen III. A. 583. eos hac lege non
 stringit. In Hispaniis nova hoc saeculo
 invaluit disciplina, qua continentiam
 anno 18. spondebant minores Clerici
 parentum voluntate ab infantia Clero
 dacti, ut promoveri possent ad Subdiaconatum;
 qua sponsione facta, duobus adhuc
 annis probabantur, & tum cum annum
 age-
 rent 20. in Subdiaconos promovebantur,
 si in proposito castitatis vellent
 persistere, sin vero, tum permittebantur
 ducere cum spe, ut postea subinde
 conjugii, si ad castitatem maturiori
 ætate redire vellent, fore, ut ad
 sacros Ordines admittantur; ut in
 terminis sancit Concil. Tolet. 2.
 A. 531. can. 1. & 4. E contra, Concilium
 Toletanum A. 597. can. 1. Subdiaconos
 inter castes non coarctat. Quin Saeculo
 VIII. statutum illud de Subdiaconorum
 calibatu, quantumvis in eo stabilire
 laborasset Gregorius M. adhuc vacillasse
 conjicit Thomassinus, ex eo, quod cum
 Concilium Romanum A. 721. anathema
 tribus canonicis interqueat in conjuges
 Presbyterorum, Diaconorum, atque in
 Moniales, nullis vero in uxores Subdia-
 conorum, eas viris suis non tantum ut
 sorores, sed etiam ut uxores convivisse,
 & post mortem mariti ad alias nuptias
 convolare potuisse apparet. Suffragatur

conjecturæ Thomassini Concilium Romanum sub Zacharia Papa A. 747. ubi multa quidem præcipiuntur, tum de Episcopis, tum de Presbyteris, tum de Diaconis circa castam cohabitationem cum mulieribus, etiam fœdere conjugali nexis; de Subdiaconis tamen omnino fletur. E contra, Sæculo X. Concilium Augustinum A. 952. canone 12. non tantum Subdiaconos, sed etiam cæteros Clericos maturiorem ætatem attingentes lege cælibatus innecit, continentie fortassis Clericorum, quæ à Sæculo VII. in Gallia & Germania præsertim labefacta fuerat, atque per S. Bonifacium, Romanos Pontifices, Episcopos, Concilia eo, sequente sæculo totis viribus restituta (hoc lib. tit. 2. N. 4.), ultimum repagulum obstruendum. E. vero cum Sæculo X. & XI. impudicitie torrens se denno in Clerum Occidentalem infudisset (ibi. N. 6.), Benedictus VIII. & cum eo Thicæense Concilium A. 1020. remedium generale œcumenico malo allaturum, Clericos omnes omnino, ne minoribus quidem exceptis, intra septa continentie coarctavit. Bituricense Concilium A. 1031. & Subdiaconis præcipit, ut uxores seu concubinas abjiciant, addens: *Similiter nulli de Clero permittimus deinceps uxorem, neque concubinam habere*, Can. 5. Quæ tamen vehementior austeritas diuturna non fuit. Concilium enim Romanum A. 4063. can. 3. ne Subdiaconas quidem coereuit lege cælibatus. Cui temperamento, vel potius Juris remissioni consensit Synodus Coyacensis can. idem 3. A. 1050. & cum Sacerdotium proprie non sit, nisi Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, Conciliumque Romanum A. 1074. suo decreto, prout illud refert Lambertus in historia sua, Presbyteris tantum cælibatum injungat; facile adducimur, ut credamus, illud ad Subdiaconos progressum non fuisse. Cui concinit Concilium Vintoniense A. 1076.

12. Varia hæc & mutans disciplina circa cælibatum Subdiaconorum, atque inferioris Cleri, cum parum felices exitus haberent Concilia relata, ob miseram illorum temporum conditionem, diversa Sæculo X. & XI. hæc in re sæpiusculè decernentia, ad amissim antiquissimæ & temperatissimæ consuetudinis, impendendæ nempe solis Subdiaconis, & superioribus Clericis continentie, non inferioribus, sub finem Sæculi XI. & deinceps revocata est.

Hanc œconomiam ad Sæculi XI. finem inivit Urbanus II. Qui in Concilio Claromontano A. 1095. soli Subdiaconatus, & superioribus Ordinibus cælibatum annectit, & quidem sub pœna exclusionis ab omni eorumdem graduum dignitate. Uti habetur cap. 9. de *etat. & qual. & Ord. Presb.* Cujus Constitutio innovata est in Concilio Rhemensi A. 1148. adiuncta pœna privationis Officii, atque Beneficii Ecclesiastici, in cælibatu possessi. In quo Concilio famosissimo, cui Eugenius Papa III. præerat, Canone septimo insuper constitutum est, ut Ordo Presbyteratus, Episcopatus, Diaconatus, & Subdiaconatus vim haberet impedimenti dirimentis matrimonium, id quod confirmavit Concilium Lateranense III. sub Alexandro III. A. 1176. inquit: *Nec hujusmodi conjunctio Matrimonium, sed contubernium est potius nuncupandum*, Conc. Apend. lat. tit. de Cler. Matr. c. 6. Quibus Sanctionibus firmiter deinceps stabilitus est cælibatus majorum Ordinum usque ad Subdiaconatum inclusive, matrimoniumque inferiorum Clericorum permissum usque ad præsentem diem in Ecclesia Latina. Quamvis autem dicti inferiores Clerici à temporibus Urbani II. usque ad tempora Alexandri III. seu per integrum fere Sæculum & uxoribus, & beneficiis Ecclesiasticis frui possent, saltem per conniventiam, quemadmodum ipse Alexander III. ad præcavenda majora mala in Clericis minoribus Eccl-

Ecclesiæ Anglicanæ similem conniventiam suadet Episcopo Herefordiensi in ep. ad Londinensem Archiepiscopum data c. 3. & 5. nihilominus idem sagacissimus Pontifex & in dicta ep. suadet: *Ne deinceps Clericis conjugatis Ecclesiastica beneficia conferantur*; & ipse deinceps præfatos Minoritas conjugatos non quidem à minoribus Ordinibus, sed à Beneficiis Ecclesiasticis arcere cœpit, ut constat ex ejus decretis hoc titulo (qui de his Clericis tantum inscriptus est) relatis, quæ Sæculi XIII. initio ab Innocentio III. confirmata, jus commune Ecclesiasticum nunc constituunt. Quin eodem Sæculo XIII. Honorius III. immunitate etiam Ecclesiastica res & bona eorum non gaudere declaravit cap. 9. h. t. Temere tamen non conjicit, hos Clericos ab Honorii temporibus usque ad Concilium Viennense, seu ad XIV. Sæculi initium Clericalibus privilegiis nihilominus gavisos fuisse, adeoque decretum Honorii executioni saltem omnimode non fuisse mandatum; dictum enim Concilium postquam decreto suo relato Clement. 1. de *vita & honestate Clericorum*, iisdem officia sordida Carnificum, seu Macellariorum, aut Tabernariorum interdixisset, non nisi monitos in rebus & in personis privilegiis Clericale eos amittere decernit. Quin paulo ante hoc Concilium Bonifacius VIII. ad Sæculi XIII. finem Constitutionem Honorianam, immunitatem Clericis uxoratis etiam tonsuram recipientibus, vel non dependentibus aufertentem, mitigavit cap. 1. de *Clericis conjugatis* in 6. ejus sequens est Summarium: *Si Clericus conjugatus ferat habitum & tonsuram, clericali privilegio (nimirum fori & canonis) gaudet, alias non*. Bonifacii vestigia terens Concilium Trid. Sess. 23. c. 6. & 17. ejusdem Constitutionem de Clericis conjugatis renovavit; nihilominus ad ejus effectum consequendum in idem, præter deportationem habitus & tonsuræ, etiam additionem

alicui Ecclesiæ, cui *deserviant*, requirit. Tres igitur vicissitudines notabiles in Ecclesia Latina subierunt Clerici conjugati. Namque usque ad Sæculum XI. omnium Cleri Privilegiorum consortium adepti sunt. Post hæc, usque ad Bonifacii tempora, dum Ecclesia ob Clericorum incontinentiam Beneficia Ecclesiastica in maximam animarum perniciem videret fieri hæreditaria, omnibus Beneficiis, privilegiique privati sunt. Tandem, cum reintegrato Clericalis cælibatus vigore, cessaret illa necessitas, mitius cum illis, restitutus sub certis conditionibus Clericalibus privilegiis, agi cœpit.

13. Instabilis, & fluctuans disciplina circa cælibatum Subdiaconorum, & inferiorum Clericorum in Ecclesia Latina, post Sæculum V. Romanorum Pontificum, Episcoporum, & Conciliorum vigilantia & autoritate infractè manutentata, restaurata, & vindicata est, quantum ad tres majores Ordines, usque ad Sæculum XI. inclusive, quantum vero ad ipsos & ad Subdiaconatum ipsum, ab eodem Sæculo usque ad moderna tempora.

De Subdiaconatu res jam est in apicum posita N. præcedenti. Circa continentiam Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, tria post Sæculum V. distinguenda sunt tempora: nimirum, à Siricio Papa, qui Sæculi IV. sine incontinentiam sacrorum Ministrorum compevit, atque cælibatum illorum lege sancivit (N. 9. h. t.), usque ad Sæculi VI. medium. Secundum à Sæculi VIII. medio usque ad Caroli M. tempora, seu ad Sæculi IX. finem circiter. Tertium à Sæculo X. inchoative, usque ad Sæculum XI. inclusive. Quantum ad primam periodum, Sanctiones varias Pontificum & Conciliorum Sanctionem Siricianam de cælibatu sacrorum Ministrorum renovantes, & roborantes usque ad Sæculum V. dicto N. 9. h. t. jam retulimus. Quorum vestigia premens Concilium Agathense in Gallia initio Sæculi VI. seu A. 506.

can. 9. Presbyteris & Diaconibus usum uxorum ante Ordinationem ductarum, conformiter ad auctoritatem Innocentii I. & Siricii, interdixit. Eodem Sæculo similia in Gallis decreverunt Concilium Arverense A. 535. can. 13. Aurelianense tertium A. 538. can. 2. item quartum A. 541. can. 17. similiter quintum A. 549. can. 4. Turonense denique A. 567. can. 12. Matisconense A. 581. can. 11. & Lugdunense tertium A. 583. can. 1. Sacris Ministris non tantum facultate ducendi uxores post sui Ordinationem, sed etiam ante ductis cohabitandi in lecto, quin etiam in eadem domo, interdicentia. In Hispaniis vero Concilium Toletanum III. sub Recaredo A. 589. celebratum canone 5. inquit: *Comperitum est à S. Concilio, Episcopos, Presbyteros, & Diaconos venientes ex hæresi (Ariana) carni adhuc desiderio uxoris copulari. Ne ergo de cætero fiat, hoc præcipitur, quod & prioribus canonibus terminatur: ut non liceat eis vivere libidinosa societate.* Toletano Concilio Sæculo VII. in iisdem Hispaniis concinit Concilium Toletanum VIII. A. 653. can. 5. 6. & 7. item IX. A. 655. can. 10. Ubi gravissimæ pœnæ decernuntur in sacros Mitiros, usque ad ipsos Subdiaconos inclusive, qui in sacris Ordinibus vel uxores ducere, vel antea ductis cohabitare præsumperint. Patebit autem legenti relatos canones, sicut & Gallicanos, incontinentiam sacerdotum Ministrorum circa hæc tempora non tantum in Gallis, sed etiam in Hispaniis irrepere, & progressum facere cœpisse. Sic enim habet can. 10. Concilii Toletani IX. *Cum multe super incontinentiam Ordinis Clericorum usque balteus emanaverint sententiæ Patrum, & nullatenus ipsorum formari quiverit correctio morum, &c.* At, postquam Sæculo VIII. malum istud, in Gallis præsertim & adjacentem Germaniam, culmen fere attigisset, novis remediis eidem obviatum est. Et quidem Zacharias Pontifex Ep. I.

ad S. Bonifacium A. 743. ita scribit: *Quales se esse Sacerdotes existiment, aut quid inde sentiant, dicente Deo, Sacerdotes mei semel nubant? Et Apostolus: Unius uxoris virum, &c. Hoc ante susseptum Sacerdotium uti licitum est. Nam à die suscepti Sacerdotii etiam ab ipso proprio conjugio prohibendi sunt.* Et can. 3. Synodi Romanæ ad Gallos Episcopos misisse, qui canones exstant Tomo I. Conciliorum Galliæ, hæc habet: *Primo loco statutum est de Episcopis, Presbyteris, & Diaconibus, — quos non solum nos, sed & Scriptura Divina compellit esse castissimos. Et Patres quoque jussurint continentiam eos corporalem debere servare.* Similia scribit Nicolaus I. circa Sæculi IX. medium in ep. ad Adonem Viennensem Archiepiscopum. Ex quibus omnibus constat, Pontifices & Concilia à Siricio legem calibatus, seu perpetuæ continentiæ majoribus Clericis imposuisse, atque ejus executioni constanter incubuisse; verum ejus perfectam observantiam vix, ac ne vix quidem obtinere potuisse, Clericorum incontinentia adversus Canones toties repetitos ac renovatos prævalente. Id quod sequenti sæculo X. præsertim contigit ex rationibus supra tit. 2. N. 6. adductis, quo Clerici, Matrimonii spe dejecti, concubinas & ancillas uxorum loco sibi copularunt, subindeque ad sacrilegas nuptias turmatim convolarunt. Unde severioribus remediis adversus impotentem ipsorum libidinem opus fuit. Et quidem Sæculo X. Concilium Troslejanum can. 9. vetera Ecclesiæ, imo & Imperatorum decreta de sacerdotum Ministrorum calibatu recensuit, & executioni mandari præcepit. Sæculi vero XI. medio Leo IX. per omnes Ecclesias præcipit à Parochiis auferri feminas Presbyteris prostitutas. Cujus Constitutioni insistent Nicolaus II. in Conc. à se A. 1059. celebrato, can. III. decernit: *Ut nullus Misam audiat Presbyteri, quem concubinam scit indubitanter habere,*

bere, aut similem palam duxisse, & non reliquisse. Sed neminem later, quanto fino Gregorius VII. ad ejusdem sæculi finem hanc incontinentiæ pestem à Christi Sacerdotio eliminare studuerit; unum ejus testimonium ex ep. 61. c. 2. ad Scharidum Aquilejensem Episcopum placet adducere, in qua ait: *Decrevimus, quod si quis eorum Ordinum, qui sacris Altaribus administrant, Presbyter scilicet, Diaconus, & Subdiaconus uxorem, aut concubinam habet, nisi illis omnino dimissis dignam penitentiam agant, sacris Altaribus administrare penitus desistant: nec aliquo Ecclesiæ beneficio ulterius potantur, vel potitis fruuntur.* Cujus tamen zelus pietatque vix ullum fructum retulere, imo tumultuum horrendorum innocens existerint occasio, Clericis incontinentibus calumnia fræna adversus Pontificem laxantibus. Qua de re Lambertus Schaffnaburgensis Monachus in Annalibus. Quæ omnia ipsam compulerunt, ut apologiam pro suis decretis scribi curaret, quæ legem calibatus Ecclesiastici ab 11. capite ad 21. tuetur. Exstat illa post ejusdem epistolam tomo X. Conciliorum editionis P. Labbæi. Sed hæc incontinentium Clericorum pervicacia constantiam infractam Sanctissimorum Pontificum Romanorum, Gregorii VII. Successorum, aliorumque Præsulum labefactare non potuit in mantinenda ac restituenda disciplina ab Apostolorum temporibus derivata, legibusque primorum sæculorum sancita. Hinc Patrum suorum de calibatu constitutiones Urbanus ad exitum sæculi XI. in Concilio Melitano can. 2. & 12. renovando, eas ad ipsam quoque Subdiaconatus Ordinem perpetuo valitura Sanctiõne extendit, ut supra N. 12. vidimus. Et Sæculo XII. S. Anselmus in Concilio Londinensi eandem Sacrorum Ministrorum continentiam canone 4. 5. & 6. stabilivit. Quod idem in Gallis A. 1119. Goisfredus Archiepiscopus Rothomagensis in Concilio in sua Me-

tropoli habito præstitit, quamvis infelici eventu, ut narrat Ordericus Vitalis lib. 12. hist. Eccl. Et in Concilio Oecumenico Lateranensi I. sub Callisto II. can. 3. pro universa Ecclesia decretum est, ne Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi concubinarum & uxorum contubernia habeant. Quod saluberrimum decretum innovans Concilium Lateranense II. sub Innocentio II. A. 1139. celebratum, canone 6. pœnam privationis officii & beneficii transgressoribus infligit. In quo Concilio canone 7. tale matrimonium infra super censetur nullum. Quos canones renovavit Eugenius III. in Concilio Rhenensi A. 1148. celebrato, & Concilium Lateranense III. sub Alexandro IV. canone 11. Quibus Sanctionibus identidem repetitis, id tandem effecerunt vigilantissimi Ecclesiæ Præsules, ut ad hujus sæculi finem, & sequentibus usque ad præsentem Lutheri reformationem, quæ pubescente sæculo XVI. exordium habuit, carnisque ac avaritiæ stimulis potissimum propagata fuit, Clerus sacer è profunda, in qua jacebat, carnis abyssio pulchro quidem evigilaverit, deinde in primo herimera castimonie perfectæ, statique suo tam propriæ, virtute, quam Christus suavit, Apollolus commendavit, Discipuli Christi eorumque successores servarunt, Ecclesiæ Latina præcepit, sibi complacere cœperit, ac tandem suavi Ecclesiæ jugo (id quod norunt in Domino delectari affluenti) collum esse submisit. Restitit equidem ausibus salacis Lutheri (quo titulo dignissimum fateri debent suum Præceptorem omnes cordati Lutherani vel ex propriis, quæ ad perpetuum nominis sui maculam posteritati transmisit, scriptis, castarum aurium quam maxime offensivis) Concilium Tridentinum Sess. 24. can. 9. anathema vibrans in eos, qui dicunt, Clericos majores posse matrimonium contrahere, aut ab his contractum validum esse. At, jugo Romana Ecclesiæ à Protestantibus excusso, flocci ab eo-

in hac usque diem sancte observata non tantum à Græcis Catholicis & schismaticis, sed etiam à cæteris Christiani nominis, iisque diversissimis per Orientem sparsis Sectis, illis etiam, quæ ante Justinianum tempora concessione fecere; quæ omnes in eo consentiunt, quod Episcopos non habeant nisi calibes: unde & Episcopos non nisi ex Monachis plerumque eligunt, teste Thomassino de Beneficiis p. 1. Lib. 2. c. 53. N. 12.

16. Eadem Ecclesia Græca cæteros Ecclesiæ Ministros usque ad Subdiaconos inclusive, si calibes ad hos Ordines perveniant, perpetuæ lege continentæ posterioribus Sæculis quoque adstrinxit. Id, prioribus usibus vel legibus insilens Justinianus, novellis suis pariter firmavit, dum ait: *Non valente eo, qui ordinat, in tempore Ordinationis permittere Diaconum, aut Subdiaconum post Ordinationem uxorem accipere.* Cujus vestigiis insilens Synodus Trullana citata canone 6. ait: *Quoniam in Apostolicis canonibus dictum est, eorum, qui non ducta uxore in Clerum promoventur, solos Lectores & Cantores uxorem posse ducere; & nos hoc observantes, decernimus, ut deinceps nulli penitus Hypodiacono, vel Diacono, vel Presbytero post sui Ordinationem contrahere liceat. Si autem fuerit hoc ausus facere, deponatur.* Alludit Concilium ad Canonem Apostolorum 25, qui sic sonat: *Ex his, qui calibes in Clerum pervenerunt, jubemus ut Lectores tantum, & Cantores, si velint, nuptias contrahant.* Quos Canones circa Sæculi V. medium ex primitivorum Patrum Conciliorumque statutis consilatos, atque compilatos fuisse asseruimus Lib. 1. tit. 2. N. 59. Et certe prærens canon desumptus videtur ex canone 10. Concilii Ancyranæ Sæculi IV. initio celebrati, quem N. 6. h. t. retulimus; itemque ex canone 1. Neocæsariensis Synodi ante Nicænam habitæ, quo decernitur: *Si Presbyter uxorem accepit, ab Ordine deponatur.*

Declarationem propositionis, quantum ad membra incidentalia, dat N. 5. h. t. quod vero principale attinet, illud ex mox dicendis in apricam deducetur. Itaque.

15. Ecclesia Græca celibatum Episcoporum lege, vel usu ab Apostolicis temporibus introductum posterioribus Sæculis canonibus suis, quemadmodum Latina, æquidem firmavit, & ad hæc usque tempora stabilivit.

Leges similes ante se in Ecclesia Græca existisse manifeste supponit Justinianus Imperator, Sæculo VI. clavum Imperii regens, dum Nov. 6. Nov. 123. c. 1. 14. 19. eas legibus civilibus roborans, nulli permittit uxorem habenti Ordinationem Episcopalem imponi, omnesque simpliciter uxores ab eorum contubernio excludit; quam conformiter ad legem Synodus Quindecima A. 692. in Trullo seu Imperatorio Palatio celebrata can. 48. sancivit: *Uxor ejus, qui ad Episcopalem dignitatem promovetur, communi sui viri consensu separata, postquam in Episcopum ordinatus est ac consecratus, Monasterium ingrediatur, procul ab Episcopi habitatione extructum, & Episcopi providentia fruatur; sin autem digna visa fuerit, etiam ad Diaconatus dignitatem provehatur.* Episcopo igitur Græco non licebat post sui Ordinationem matrimonio prius inito uti, multo minus novum contrahere ex Ecclesiæ illius disciplina

17. Eadem Ecclesia Græca usum, aut potius abusum Sacrorum Ministrorum cohabitandi uxoris ante Ordinationem ductis, Sæculo IV. à Concilio Nicæno, Ancyrano, Neocæsariensis, &c. dissimulatum (N. 7. h. t.), posterioribus Sæculis retinuit, ac approbavit.

Id factum est in famulo canonie 13. præcitatæ Concilii Trullani, cujus sequens tenor est: *Quoniam Romane Ecclesiæ pro canone traditum esse cognovimus, ut promovendi ad Diaconatum, vel Presbyteratum proficiantur se non amplius suis uxoris conjugandos; nos antiquum canonem Apostolicæ perfectionis Ordinisque servantes, hominum, qui sunt in sacris, legitima conjugia deinceps quoque firma, & stabilia esse volumus, nequaquam eorum cum uxoris conjunctionem dissolventes, vel eos mutua tempore conveniente consuetudine privantes. Quomobrem, si quis dignus inventus fuerit, qui Hypodiaconus, vel Diaconus, vel Presbyter ordinetur, is ad talem gradum nequaquam assumi prohibeatur, si cum legitima uxore cohabitet. Quem canonem nunquam approbavit, sed solum toleravit, & in præsentem diem disciplinam ab eo sancitam tolerat Romana Ecclesia.* Et merito: hallucinantur enim Patres Trullani in eo, quod existunt, canonem illum, ad quem alludunt, esse ab Apostolis editum, cum canones illi Apostolis sint suppositi (lib. 1. tit. 2. cap. 2. quæst. 1.). Secundo, quod existunt canonem illum dimissionem uxoris à Presbytero, Diacono, &c. factam simpliciter inhibere; cum tamen id solum vetet fieri prætextu Religionis. Sic enim sonat: *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus uxorem suam prætextu Religionis non abjicit. Si abjicit, segregator à communione, si perseverat, deponitur. Quem sensum dedit ei Author ad mentem plurimum canonum Gangrensiū, ex quibus eum conflavit, qui anathemate feriunt eos, qui nuptias ut rem execrandam*

damaant. Tertio, quod eundem Canonem solis Presbyteris, & Diaconibus applicent, cum Episcopos quoque comprehendat, & consequenter eorum disciplinam can. 48. à nobis N. 15. h. t. relato sancitam, atque rationes in præsentem canonem contra Latinam Ecclesiam ex Evangelio & Paulo allatas, feriat.

18. Quin Sæculo IX. ulterius progressi Græci, sacris Ministris biennium post sui Ordinationem concedebant, quo de Matrimonio ineundo adhuc deliberare possent; quæ tamen consuetudo, ceu corruptela ablata est.

Hujus consuetudinis meminit Leo Sapiens constit. 3. Juris Orientis. tom. 1. pag. 481. & 493. ubi eam referens ait: *Consuetudo, quæ in præsentem obtinet, iis, quibus matrimonio conjungi in animo est, concedit, ut antequam uxores duxerint, sacerdotes fieri possint, & deinde biennium ad proficiendam voluntatem jungi matrimonio volenti præstituit.* Postea vero licentiosam hæc novitate proficiens, sanctionis suæ rationem dat sequentem: *Neque enim dignum est, ut qui spirituali assensu supra corporis abjectionem & sordes evecti sunt, hi rursus ad carnis sordes delabantur. Sed è diverso, ut divinum Ministerium ex corporis sordibus tanquam in altum aliquem gradum ascendat, convenientius fuerit.* Quæ ratio ferit nihilominus communem usum Græcorum in retinendis uxoris ante Ordinationem ductis, & approbat castissimum usum Ecclesiæ Latinæ. Ita nimirum veritas ab invitis subinde extorqueatur.

19. Sacri Ministri Ecclesiæ Græcæ Sacrorum tempore ab uxoris continere debent.

Id in sæpe laudato Concilio Trullano relato can. 13. præcipitur his verbis: *Sciendum autem, sicut & qui Carthagine convenerunt, & vite Ministrorum honestatis curam gerentes dixerunt, ut Subdiaconi, qui sacra Mysteria contractant, &*

Diaconi & Presbyteri secundum proprios terminos à Consortibus abstant: ut & quod per Apostolos traditum est, & ab ipsa usque antiquitate servatum, nos quoque similiter servemus, tempus in omni re scientes, & maxime in jejuniis & oratione. Oportet enim eos, qui divino Altari assident, in sanctorum tractandorum tempore esse omnino continentes, ut possint id, quod à Deo simpliciter petunt, obtinere. Quo loquendi modo alludent Patres Trullani ad canonem 2. Concilii Carth. II. A. 390. celebrati. Quem tamen male ad justificationem suæ disciplinæ trahunt, cum ille tribus enumeratis gradibus continentiam non ad tempus, dum Sacris operandum instat, sed in perpetuum præcipiat, uti advertunt eruditi, atque ex ejus tenore manifeste constat, qui sequens est: Epigonius Episcopus Bullensium dixit: Cum in præterito Concilio de continentia & castitatis moderamine tractaretur, gradus isti tres, qui restrictione quadam castitati per consecrationes annexi sunt, Episcopus, inquam, Presbyter & Diaconus, ut pudicitiam custodiant, doceantur. Genethlius Episcopus dixit: Ut superius dictum est, decet sacrosanctos Episcopos, & Dei Sacerdotes, nec non & Levitas, vel qui Sacramentis Divinis inserviant, continentes esse in omnibus, quo possint simpliciter, quod à Deo postulant, impetrare: ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus. Ab universis Episcopis dictum est: Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel qui Sacramenta contendant, pudicitia custodes, etiam ab uxoribus se abstineant, ut NB. in omnibus, & ab omnibus pudicitia custodiatur, qui Altari deserviunt.

QUÆSTIO DOGMATICA.

An Ecclesia Latina, Clericis in majoribus Ordinibus constitutis, usum Matrimonii iuste interdixerit?

20. Melchior Goldastus, ille Gregorii Papæ VII. quasi professione calumniator, inter Apologias S. R. I. Principum pro Henrico IV. contra eundem Summum Pontificem à se collectas, quarto loco assert duas epistolas Alboini Presbyteri, de conjugio Sacerdotum per Hildebrandum (id est Gregorium VII.) damnato; & decimo quinto DD. NN. Inpp. Ferdinandi & Maximiliani II. Augg. Sacris rescriptis confirmatam sententiam de Clerogamia per Hildebrandum Papam damnata, ex libro, cui titulus: Via Regia, quem ait Imperatorum iussu conscriptum à Georgio Wicelio S. Theologie Doctore Catholico, & Cæsareæ Majestatis Consiliario. In quo Author scribit: Liber (nimirum ille, cui titulus: Forma Ecclesiæ prioris, ut notat Goldastus ibi in margine) recte asserit, cum ait, constitutionem istam humanam (de celibatu Clericorum à Gregorio VII. latam), qua prohibetur conjugium Presbyteris, ac distrabitur contractum, pugnanare cum jure naturali, cum jure Divino, cum Evangelio, cum veterum Synodorum Constitutionibus, cum exemplis veteris Ecclesiæ, imo cum exemplis etiam Ecclesiæ Romanæ, qualis erat circa 500. annos. Item in abusibus iussu Maximiliani II. Cæsaris ad Regiam Viam additis ab eodem Wicelio: Verum ejusdem est impietatis Concubinatui Sacerdotum, & Lupanar publicum, nec utrobique dissimilis Religio, nisi quod hæc apparet venerabilior, altera sordidior. Hunc statum reperit celibatus, illum discursum invenit otium, neutrum thorus immaculatus; -- ponat Augusta Majestatis super cor suum, ut utramque impunitatem,

hoc

hoc est, ut quod malum est, de populo Christiano auferat. Illam ergo assertionem Wicelii, hoc consilium ab ipso Maximiliano Augusto datum, præjudiciis excecatus Goldastus, vocat sententiam Sacris Rescriptis duorum Imperatorum confirmatam, qui Sæculo XVI. post Carolum V. Ecclesiæ Catholicæ dogmata pro aris & focis defenderunt, vel ex hoc solo, quod continentia adversarius Wicelii Viam Regiam eorum iussu (si hoc ultro concedamus) conscripserit. Judicent de hoc cordati Domini Protestantent. Nos interea, quemadmodum lib. 1. tit. VI. tractatum Waltrani à calumniatore isto (1) relatum, atque de investituris inscriptum refutavimus, ita in præsentem Scripturitiones Alboini, Wicelii, & aliorum Protestantium universim solide, servata erga omnes debita humanitate, refellemus.

21. Ut autem statum Quæstionis limpidè exponamus, ex notis historicis in præsentem titulum datis ut certum supponendum est, nunquam aliquo canone positivo sive in Ecclesiæ Græcæ, sive in Latina tribus majoribus Ordinibus, hoc est, Episcopatu, Presbyteratu, & Diaconatu initiatis permissum esse, ut post susceptum unum ex his Ordinibus uxores ducere potuissent; quin ex constantium priorum Seculorum observantia, ab Apostolis vel usu, vel præcepto derivata, adhuc ante Concilium Nicænum

id à Concilio Ancyrano A. 314. celebrato canone 9. positive prohibitum fuit, ut vidimus N. 6. h. t. vi. cuius soli Diaconi, si in ipsa Ordinatione protestati sunt, & dixerunt velle se conjugio copulari, post ordinationem de licentia Episcopi ducere permittuntur. Quod autem ex licentia Episcopi conceditur, id secundum se prohibitum esse etiam necesse. Quem canonem sublata illa licentia, solis Diaconis per illum tantum concessa, renovavit non semel, atque in præsentem usque diem in praxim redegit utraque Ecclesiæ.

22. Secundo, quamvis Ecclesiæ coniventibus oculis prioribus Sæculis toleraverit quorundam infirmitatem, qui post Ordinationem uxoribus prius ductis maritaliter cohabitarunt, imò Ecclesiæ Græcæ in Concilio Trullano can. 13. eandem approbaverit (N. 17. h. t.); nihilominus non promoveatur Bigamus, sed unius uxoris, & quidem virginis ductæ, vir. Id quod Græci usque hodie profitentur esse de præcepto divino, promulgatè ab Apostolo 1. ad Timothi. 3. v. 2. ex quo patet, quam incuria sit Ecclesiæ Protestantium Sanctionum perpetuarum, praxeosque totius retro Ecclesiæ, imò præcepti ipsius Apostoli (2) dum mollibus suis ministris non tantum dat facultatem uxoribus ante deputationem ad Ecclesiasticum ministerium ductis fruendi, verum etiam

(1) Absque calumnia enim hoc nomen meretur homo impudens, qui Sanctissimum Pontificem Gregorium VII. quem universa Catholica Ecclesiæ suspicit & venerat, in sua præfatione ad hanc collectionem adeo iniquis abjectisque scommatibus profecit, ut timeam eorum relatione aures vel ipsorum honestorum Protestantium offendere.

(2) Saltem quod ille dedit, non Dominus, uti rectè explicat Latina Ecclesiæ, quodque intelligendum est ad utriusque Ecclesiæ sensum, non ad illum, quem crastoris naris eodem affingunt nostri quidam adversarii; quasi Episcopi alique Ministri, Pauli successores, ex ejus mandato necessario uxoris amplexibus se irretire deberent, qui omnes voluit esse sicut seipsum 1. ad Corinth. 7. v. 7. & bestiorem ait viduam futuram, si post mortem Mariti continens perseveraverit secundum suum consilium. Quod ex Spiritu Dei se dare dicit.

etiam cum non virgine ducta ad illud perveniendi; (quod in Latina Ecclesia, non nisi ex gravi causa dispensando, fit) atque ea defuncta ad secunda, & tertia vota liberrime convolvandi. Jam ad rem.

PROPOSITIO.

Ecclesia Latina Clericis in majoribus Ordinibus constitutis usum Matrimonii iuste interdixit.

23. **H**æc conclusio probari potest I. ex eo, quod probabilis hoc præceptum ab ipsis Apostolis Ecclesie Ministris impositum fuerit, uti videri potest toto N. 6. h. t. ergo illud Ecclesia Latina iuste renovavit. Sed prædicando à controversia inter ipsos Catholicos agitata, & supponendo ex testimoniis Epiphanius, Hieronymi, aliorumque Patrum N. 6. h. t. relatorum, usum calibatus in sacris Ministris ab Apostolorum temporibus communiter viguisse, eumque subinde à Gangreasi Concilio, per generale Concilium Chalcedonense confirmato, aliique subsequens per omnia Ecclesie sæcula respective confirmatum fuisse, quod oculis subijciunt Notæ à N. 8. usque ad finem datæ, propositio ratione ostensiva evincitur.

24. Non est injustum, id, quod Christus sequacibus suis indiscriminatim consuluit, quodque Apostoli servarant ac commendarunt, atque longè sæculorum usû ab eorum successoribus Ecclesie Ministris in praxim missum est, lege perpetua firmari ab ea potestate, quæ competentem habet Jurisdictionem, atque sufficientiam, ut hoc faciat, motiva. Jam vero Christus sequacibus suis continentiam seu castitatem indiscriminatim consuluit (N. 2. h. t.), Apostolus Paulus eam commendavit (N. 3. h. t.), Ecclesie Ministris ab Apostolorum tempore longo sæculorum usû eam in praxim miserunt (N. 5. & seqq. h. t.), Ecclesia vero à

De Clericis conjugatis.

Christo accepit competentem Jurisdictionem ordinandi ad ædificationem, non ad destructionem ea, quæ spectant ad disciplinam, habuitque sufficientia motiva calibatum majoribus Clericis præcipiendi, usumque Matrimonii ipsis interdicendi: ergo iuste id fecit. Priora minoris principalis membra numeris citatis demonstrata sunt. Quod autem Ecclesia potestatem à Christo accepit ea ordinandi, quæ ad disciplinam spectant, ad ædificationem nimirum, non destructionem, nec ipsi Domini Protestantæ abnuunt. Probandum itaque superest, an etiam ea, quæ Christus & Apostoli in consilii plano reliquerunt, Ecclesia intra præcepti cancellos possit arctare, anque in calu sufficientia motiva habeat.

25. Id quod probatur primo argumento ad hominem contra adversarios: Illi enim non negabunt Ecclesiam certis personis Matrimonium præcipere posse, si ab his matrimoniis salus temporalis Reipublicæ Christianæ dependeat, esto Christus Matrimonium statim æque ac calibatum libero Christianorum arbitrio reliquerit: igitur à fortiori calibatum sacris Ministris, ad hunc statum libere convolantibus, præcipere potuit, cum inde salus spiritualis Reipublicæ Christianæ vel maxime dependeat, ut infra videbimus. Secundo. Certum est Ecclesiam Protestantium ex gravibus motibus præcipere suis Cætibus certas dies jejuniarum, precum, & festorum; atque Christus jejunia, preces, solemnia præcipere quoad has dies reliquit in consilio, liberoque arbitrio hominum: igitur DD. Protestantes factis suis justificant allatum in favorem praxis nostræ Ecclesie principium. Tertio. Ipsi Domini Protestantæ certe injustitiam non condemnabant cum Imperatore Augusto omnes Reges & Principes Christiani Orbis, dum ob bonum temporale Rerumpublicarum Christianarum in controverso puncto adducto faciunt id, quod propter bonum spiri-

tuale

Lib. III. Titulus III. De Clericis conjugatis.

tuale circa statum Ecclesiasticum facit Ecclesia; id vero eos facere ostenditur: certum est enim hos Principes nec se xagesimæ parti suorum exercituum facultatem præbere ducendi, nec dimittere eos, qui prætexta illo (difficile possum continere, spiritualibus Protestantium Patribus vel ab ipsa beneficii obtenti die sacro) castra vellente deserere, esto in supplica insuper apponerent Christi de hac re consilium, non mandatum: cur igitur effeminati isti suggillant Ecclesiam, dum Ministros suos spiritualia ex officio seminarios, & libere id officii eligentes, à messe quorumcumque carnalium profus vult esse alienos? Plus dico: numquid fortassis turbæ innumera mulierum, quas naturæ, fortunæque avaritia solito deformiores, pauperioresque reliquit, non poterunt ex adversariorum delicato principio contra Deum igitur tantillo mustitare, cur fragilem eorum sexum immitti quodammodo fato ab eo in perpetuum coerceat, quod suo consilio in hominum arbitrio reliquit, ac viris in Ecclesia Protestantium & quidem spiritualibus concessit? Quod incidens addidi, non quod robar aliquid in eo ad confirmandas allatas rationes ponam, sed ut Dominis Protestantibus ostendam, castitatem rem quidem esse naturæ difficilem, nihilominus tamen per gratiam Christi sexui fragili, & quidem sæpe invito, possibilem; illis vero, qui Christi caritate successi eidem filios spirituales per verbi dispensationem generare gestiunt, quales sunt sacri Ecclesie Ministri, etiam suavem. Nunc ad motiva procedamus, quæ Ecclesiam Latinam impulerunt, ut castimoniam Ministrorum suorum ab Apostolorum temporibus, usu saltem ac disciplina inducæ, ac conservatæ, legibus etiam positivis subinde provideret. Illa autem desumuntur ex ipso officio sacerum Ministrorum, atque à sanctis Patribus referuntur.

26. Itaque sacerum Ministrorum offi-

cium est pro populo orare, sacrificare, verbumque divinum, ac sacramenta eidem ministrare. Officium, in quo nihil negotii mundani, vel carnalis relictum, quin officium, cui hæc negotia non minimum negotium facessunt; ita ut irrefragabiliter ille Minister ad hæc munia obeunda sit habilior, qui magis ab his impedimentis est alienus. Id quod ex Apostolo, quantum ad præsentem materiam, evidentissime demonstrat: sic autem habet 1. ad Corinthios 7. v. 32. *Volo vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; qui autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisius est.* Cum itaque facer Minister vii officii sui quam maxime debeat cogitare, quæ Domini sunt, & indivisus esse, hoc est, cor habere à rebus mundanis, præsertim uxoris, perfecte abstraham; evidens est, juxta S. Pauli doctrinam, illum Ministrum ad hæc munia obeunda esse habiliorum, qui ab impedimentis mundi, & carnis magis alienus est. Si ergo Prorex ille injuste non agit, quæ conditiones eas Ministris Provincie sibi conceditæ lege lata præscribit, quas esto Rex non mandaverit, sibi tamen placere significat, imo aperte sentit, eas isdem ad rite obeundas sibi demandatas provincias esse accommodatissimas; quin hæc sua æconomia, esto dictis Ministris difficilis, Regi placet: ita & Ecclesia Christi Regi Regum Christo se displicuisse, aut injuste egisse non sanxit, dum ex isdem motivis rem ab Apostolorum temporibus usû & disciplina (ut hoc demus) ab omnibus Pastorem animarum vere amantibus, ac arctam ejus viam æmulantibus, sacris ministris ex dicto sine sanctæ observatam, lege demum lata firmavit. Vel si illa hoc in passu injuste egit, iniquitatis condemnandi veniunt indiscriminatim omnes Christiani orbis Principes, qui ob finem temporalem suis in exercitiis tot

con-

tractabitur, referemus. Sufficit enim nobis hoc numero cordatos eos Viros, quin Sanctos retulisse, qui de utriusque Ecclesie disciplina & consuetudine usque ad sæculum IV. inclusive circa præsentem materiam in favorem nostrum testati sunt. De quorum (utpote Gregorii VII. artificis necdum scilicet infascinatorum) candore, sicut cordati adversarii dubitare nequeunt, ita magnum præiudicium eos pati respectively ad nos est necesse, utpote qui (quidquid adhuc sit circa intolerabile, ut vocant, præceptum celibatus, de quo mox) cum Ecclesia primitiva spiritus habente eligimus id, quod optavit Paulus; illi vero sequuntur id, quod obtendit hæresiarca Vigilantius.

6. An celibatus Episcopatu, Presbyterio, & Diaconatu (qui soli prioribus Ecclesie sæculi Sacri habebantur Ordines) insuper fuerit annexus præcepto Apostolico? controversum est inter Doctores Orthodoxos.

Consulto præcendimus à Subdiaconatu, circa quem Ordinem, an ab initio Ecclesie insuper fuerit sacer, ipsum Lectorem præterea remittimus ad lib. 1. tit. 11. N. 13. quod enim Subdiaconi ex Ecclesie disciplina & usu vitam cælibem ea tempestate profiterentur, præter S. Epiphanium ex Patribus N. præcedenti relatis recenset nullus, omnibus de tribus in propositione enumeratis Ordinibus id solum asserimantibus. Et ex numero citato libri 1. constat, Subdiaconatu votum castitatis annexi cœpisse sæculo V. in Ecclesia Latina. Hoc ergo prælibato Thomassinus de vet. & nova discipl. de beneficiis Eccl. p. 1. Lib. 2. cap. 60. N. 3. nixus autoritate Epiphaniæ N. præcedenti allata, tenet, Christum ipsum primum esse disciplinæ huius Authorem, Institutoremque, de eaque Apostolos, aut certe Apostolicos Viros, seu eorum discipulos leges condidisse, & canones, nixus præfertim huius S. Patris verbis, quæ consignavit hæresi 48. Num. 7. inquiring: Id,

quod Apostoli demum beneſſe, & religioſe decreverunt per Eccleſiaſticam Sacerdotii regulam: nimirum non tantum de Episcopatu, Presbyteratu, & Diaconatu, verum etiam de Subdiaconatu; dumque sibi objicit Epiphanium ibi fateri, Ecclesias esse, in quibus à celibatus lege resiliissent Subdiaconi, Diaconi, & Presbyteri; respondet, eundem Patrem statim vociferari, hanc esse corruptelam, quæ contra sacros Canones, & Ecclesiasticas Leges irrepsisset: *Respondet* (inquit ab eo inductus Heretimaſtix) non illud ex canonis autoritate fieri, sed propter hominum ignaviam, &c. ut N. præcedenti. Atque addit: *His ita præstructis, etsi fateremur, nec Canone 26. (apud me lib. 1. tit. 3. N. 25.) Apostolorum, nec Ancyratum 10. nec Neo-Cæsareensem 1. nec 4. Gangrensem, nec Chalcedonensem 14. nec 3. Nicænum expresse quidquam statuisse de perpetua & invariabili Clericorum majorum continentia: imo & affectatione silentii indulgisse quodammodo, aut certe non damnasse consuetudinem cum conjugate ante Ordinationem ducta, absque omni spe ducenda deinceps cuiuscumque: etsi hæc, inquam, omnia dæremus, maneret tamen illud ex Epiphaniæ testimonio certissimum, eos, quibus impartiretur Ecclesia Sacerdotium (hoc est, Episcopatum, Presbyteratum, Diaconatum, & Subdiaconatum, si auctor egregius ad mentem Epiphaniæ, cuius sola autoritate nititur, loqui vult) inviolabilis continentia legibus obligatus fuisse, & ipſius exemplo Christi, & canonibus iis, quos Apostoli, Apostolicæque Viri in eorum locum successi constituisſent. Citatorum enim canonum silentium, aut incertæ ex iis, quæ eliciuntur, conjecturæ, quid habent, quod in comparationem venire possit cum expressissimo Epiphaniæ testimonio? An diserte pronuntiant ii canones, post ordinationem fas esse prius copulari conjugi? prohibent ad nuptias uspiam post ordinationem convolare; ni-*

bil

hil præterea addunt. Si conjetes tacite permitti prioris consuetudinem, id sane tua conjectura est, non canonis sententia. Et, ut conjecturæ assentiri tuæ, non posses & tu assentiri Epiphanio, hanc fuisse indulgentiam, quæ id ferret, quod corrigi jam non posset, ne medicamine ipſo morbus inrudesceret. Hæc Thomassinus graviter & fundate. E contra Natalis Alexander historiæ Eccl. Sec. IV. disert. 19. propositionem suam tertiam hæc enuntiat: *Perpetua lex continentie nec à Christo, nec ab Apostolis sacris Ministris imposita fuit; eamque, omiſſis aliis canonibus à Thomassinio relatis, atque insufficientibus judicatis, qui sententia suæ præjudicent, eo quod de capite rei fileant, secundasque tantum nuptias Sacris Ministris post sui ordinationem inhi-beant, & consequenter incertæ solum ex iis ducantur conjecturæ, probat ex Canone 9. Concilii Ancyrani Sæculo IV. habiti, qui non tantum usum conjugii ordinatis ante susceptionem sacrorum Ordinum inſit, verum etiam facultatem conjugium post Ordinationem sub certis conditionibus inveniendi aperte videtur concedere; non extendendo tamen hanc ordinationem ad Presbyteros & Episcopos, uti ex ejus tenore constat, ita sonante: Diaconi quicumque ordinantur, si in ipſa Ordinatione protestati sunt, & dixerunt velle conjugio copulari, quia sic manere non possunt, hi si postmodum uxores duxerint, in Ministerio maneat, propterea quod eis Episcopus licentiam dederit. Quicquid sane tacuerint, & susceperint manus impositionem, professi continentiam, & postea nuptiis obligati sunt, à Ministerio cessare debent. Roborat hoc suum argumentum I. ex S. Basilii Ep. 2. ad Amphiloſium can. 9. ubi ait: se non nosse professionem (castitatis) Virorum, nisi Monachorum, qui tacite cælibatum videntur admittere, quos postmodum expresse profiteri jubet castitatem. II. Ex S. Epiph. hæresi 59. seu ex*

ipſo loco à Thomassinio adducto, dicens, Epiphanium evidenter ibi significare hanc cælibatus disciplinam Sæculo IV. ubique non viguisse. III. Ex Socrate lib. 5. hist. Eccl. c. 21. in quo testatur Presbyteros, imo & Episcopos in Oriente nulla lege (verba sunt Socratis) coactos fuisse perpetuam ad continentiam servandam, sed non paucos etiam in Episcopatu liberos, ex uxore legitima procreasse. IV. Ex Ecclesie Græcæ disciplina sancta in Trulano Concilio, A. C. 692. celebrato, quod matrimonium quidem Clericis majoribus, imo & Subdiaconis prohibuit, sed iisdem, solis exceptis Episcopis, usum inſitū matrimonii permisit canone 3. ejusdem discipline approbat Innocentius III. in cap. *Cum dilectus* h. t. atque omnium Ecclesie Græcæ cum Latina reconciliationum à Photiano schismate (quod Sæculo IX. contingit) historia. Quæ omnia contingere sane non potuissent, si cælibatus præceptum lege aliqua à Christo, vel Apostolis impositum fuisset. At quam hæc Natalis Alexandri argumenta non sint insolubilia, satis ostendit responsio Thomassinii preoccupata. Ad Canonem enim Ancyratum à Natali adductum dici potest, hanc fuisse ejus indulgentiam, quæ id ferret, quod corrigi jam non posset, uti innuere videtur illa verba: *propterea quod Episcopus eis licentiam dederit.* Quæ responsio pariter elidit roborationem secundam & quartam. Testimonio autem S. Basilii roboratione tertia adducto opponi potest testimonium clarissimum S. Epiphaniæ dicentis L. cit. Apostolos continentiam Cleri præfati decrevisse per Ecclesiasticam Sacerdotii regulam. Ecclesiam vero indulgentiam in præceptis Apostolicis, julis ex causis, & temporum circumstantiis id exigentibus, admittere posse, & de facto admisisse, constat, præter alia exempla, ex abrogatione præcepti de abstinentia à sanguine & suffocatis. Nec Thomassinus sustinet cælibatum sacrorum Ministrorum ab ipſo

Christi-

batur Ecclesia, leviora nuper credentibus dat præcepta, ne terribi ferre non possent. Verba sunt ipsius contra Vigilantium. Quod si qui postea in deligendis Episcopis conjugatos Virginibus & continentibus præterulerunt, respondet S. Pater, hunc forsitan errorem fuisse eligentis populi, qui sibi supplicatur in eligendis sui ipsius similibus: vel Episcopi moderantis electionem, qui terrenis pius æquo rationibus affectibusque indulserit. Et revera occurrunt primis illis 4. sæculis, quibus sacri Ministri continentiam in utraque Ecclesia adhuc communiter servabant, exempla non tantum Diaconorum, & Presbyterorum, sed etiam Episcoporum, conjugio post sui Ordinationem utentium: verum sicut hirundines in initio veris. Videatur N. 44. & 45. h. r. Propositionem limbo II. per particulam *saltem*. Quia esto certum sit ex probis mox adferendis, Episcopos, Presbyteros, & Diaconos perpetuam continentiam ex Ecclesie disciplina, diuturno usu, & ab Apostolicis temporibus derivato firmata, servasse, controvertitur nihilominus inter Catholicos ipsos, an hæc disciplina Apostolico aliquo positivo præcepto sit sancita? de quo infra. Nunc, quantum ad ipsam propositionem, illa adstruitur primo ea congruentia, quod naturale quodammodo sit, ut morigeri, atque de suis Magistris ingentem ideam habentes discipuli, vota ac exempla eorumdem pro possibili amplecti soleant; quemadmodum constat exemplo Rechabitarum, quorum æmulationem præcepti exemplique Patris sui Jonadab plane obstatam, amara parænesi Judæis Apostatis objecit Deus Jeremias 35. Cum igitur Paulus loco supra relato & exemplo, & verbo he in secunda continentia discipulis proposuerit, non mirum, sed naturale quodammodo fuit, discipulos plerisque, præsertim eos, qui illum, quibus ille occupatus fuerat, ministeriis spiritualibus mancipabantur, ex motivis famosi capitis 7.

epistolæ ejus primæ ad Corinthios per-motos, ut cum minoribus impedimentis spiritualia seminarent, carnalibus messibus vel nunquam usos fuisse, vel nuntium remisisse. Quorum exempla, non tantum à Dominis Protestantibus, sed ab hominibus solo rationis lumine utentibus suspicienda, secuti successores, & horum nati, & qui spiritualiter nascebantur ab illis, dum caritas Christi adhuc ferrebat, & sacros Ecclesie Ministros urgeret, id effecerit, ut, si non lege Apostolica, saltem usu disciplinaque Ecclesiastica ab Apostolis derivata, sacri Altaris Ministri calibatam in communi, seu in globo servarent. Quam congruentiam, & inde natam hanc disciplinam, luculentissima SS. Patrum priorum IV. sæculorum comprobant testimonia; atque ut ordine procedamus, Origenes, qui sæculi III. initio floruit, homilia 23. in lib. Numerorum hæc habet de Sacerdotio: *Certum est, quia impeditur Sacrificium indefinens his, qui conjugalibus necessitatibus serviunt. Unde videtur mihi, quod illius solius est offerre Sacrificium indefinens, qui indefinenti & perpetuo se devoverit castitati.* Quo loco & consuetudinem suo sæculo in Sacerdotio Christi dominantem ratione roborat, & Missæ Sacrificium indefinens, votaque castitatis emitti solita adstruit ad invidiam nimium Protestantium, hæc omnia longis sæculorum intervallis à Romanis Pontificibus inventa declamantium. Originem excipit Eusebius, qui sæculi IV. vere historiam Ecclesiasticam scripsit: hic lib. 1. demonstrationis Evangelicæ cap. 9. de Episcopis & Presbyteris sic loquitur: *His autem ipsis, ut melioribus studiis vacent liberius, sejunctus à re uxoria viduus adamatur, veluti iis, qui divina & incorporea sobole propaganda occupati teneantur.* Maximi nimirum rem momenti in fluxa hac mortalitate amore Christi flocci habentes, quam olim Philosophi amore vacuarum speculationum ultra preverunt!

verunt! Eodem sæculo Cyrillus Hierosol. Catech. 12. *Decebat purissimum puritatis Doctorem ex puris prodire thalamis. Si enim qui apud Jesum bene fungitur Sacerdotio, abstinere à muliere, quomodo ipse Jesus ex muliere (hoc est, ex non Virgine) prodisset? Tempore ergo Cyrilli Sacerdotes communiter vivebant calibes. Luculentius S. Epiphanius Cyrillo cœvus hæresi 59. quæ est Catharorum, seu Novatianorum, ubi cum Bigamos à Sacerdotio Ecclesiam jure meritoque acere præmississet, hæc de sacrorum hominum continentia subiungit: *Quin eum insuper, qui adhuc in Matrimonio degit, ac liberis dat operam, tametsi unius uxoris sit vir, nequaquam tamen ad Diaconi, Presbyteri, Episcopi, aut Hypodiaco-ni Ordinem admittit: sed eum dumtaxat, qui ab unius uxoris consuetudine sese continerit, aut ea sit orbat: quod in illis locis præcipue fit, ubi Ecclesiastici Canones accurate servantur.* De consuetudine prædominante suo sæculo, & quidem in Ecclesia Græca, loquitur Epiphanius, constringente quidem & ipsos Subdiaconos; ad contrarium autem aliquid fieri solum ibidem respondet: *Non illud ex canone fieri, sed propter hominum ignaviam, quæ certis temporibus (E. G. tempore reformationis à Luthero prætenfæ) negligenter agere, ac connerere solet, ob nimiam multitudinem, cum scilicet, qui ad eas se functiones applicent, non facile reperiuntur.* Quæ tamen ratio tempore exilimatæ reformationis, nec modo apud Dominos Protestantem videtur urgere. Legatur idem S. Pater in Expositione fidei Cath. c. 21. Gregorius Nyssenus ibidem Græcus Pater eodem sæculo adulto lib. de Virginitate cap. ult. hæc scribit: *Quomodo hæc ipsa Deo offeres, qui legi non obtineras prohibenti, ne sacra impurus faciat? ac si Deum tibi apparere expetis, quid causæ est, cur Mosen non audias, qui popula edicit, ut à nuptiis purus**

fit, quo Dei aspectum comprehendat. Iterum de Sacrificio musitat Augur iste Nyssenus, quin & Iudicem illam Sacerdotum unctiorem apud Papistas, cæcis nescio quibus sæculis investam, divinat, dum paulo ante ait: *Quomodo Sacerdotio Dei fungeris, qui ad hoc ipsum, ut munus offerres, unctus es? &c.* Sed audiat Hieronymus Latinus, qui Dormitantium Calibatus Sacerdotum hoc sæculo primum hostem vellicans, ut Vigilantium re efficiat, hæc in libro adversus eundem Hæresiarcham scribit: *Proh nefas! Episcopos sui sceleris dicitur habere consortes: si tamen Episcopi nominandi sunt, qui non ordinant Diaconos, nisi prius uxores duxerint: nulli Cellibæ credentes pudicitiam, imo offendentes, quam sancte vivant, qui male de omnibus suspiciantur, & nisi prægnantes uxores viderint Clericorum, infantes de ulnis Matrum vagantes, Christi Sacramenta non tribuunt. Quid facient Orientis Ecclesie? quid Egypti, & Sedis Apostolica, quæ aut Virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut, si Uxores habent, mariti esse desunt? Hoc docuit Dormitantium (ille scilicet per antiphrasim Vigilantium) libidini fræna permit-tens. Lente! moderate S. Pater! ne cunas, ut ajunt Germani, apud bene multos præsertim Patres spirituales Germanos evertas. Ergone pro illis solis stat Vigilantium hæreticos, pro Romanæ Ecclesie disciplina in Europa, Asia, Africa illo tuo immiti & inhumano sæculo? Legatur idem S. Pater in Apologia ad Pam-machium. Item lib. 1. adversus Jovinianum cap. 19. Item in Comment. in Ep. ad Titum, quibus locis Ecclesie consuetudinem de calibatu ad sacros Ordines, Sacerdotium, seu Episcopatum, Presbyteratum, & Diaconatum extensam fuisse apertissime prædicit. Romanorum Pontificum, Conciliorumque circa calibatam Sacrorum Ministrorum testimonia sequentibus numeris, ubi de calibatus præcepto tracta-*

Christo fuisse præceptum, sed tantum exemplo præmonstratum. E contra, ad Epiphaniū auctoritatem, cui soli inuitur Thomasius, suæque sententiæ Patroni, respondet Natal. Alex. disert. cit. in solutione objectionis primæ contra primam propositionem, ex ejus testimonio colligi non posse sacrorum Ministrorum continentiam aliquo fuisse ejus ætate canone præceptam in Ecclesia universa, sed sanctissimum Patrem solum referre id, quod ut plurimum, non ex lege, sed ex pietate observabatur. Nec obstat quod S. Epiphanius ait, Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos ab uxoris consuetudine contineri, ubi Ecclesiastici Canones accurate servantur. Non enim significat his verbis, continentiam ab uxoris fuisse suo tempore ab Ecclesia sacris Ministris aliquo Canone Concilii œcumenici præceptam: & si id significaret, contra historię leges peccaret, quod ipsi non infrequens est. Quam responsonem est directę adhibeat Nat. Alex. ad justificandam historiam famosam Paphnutii (de qua mox), tamen huc applicari potest. Nam S. Epiphanius Canonem Apostolicum, vel Apostolicorum Virorum pro observantia & usu ab Apostolorum temporibus per Apostolicos Viros, eorumque successores ad sua tempora derivato accepisse, plausible est dicere vel ex hoc ipso, quod illo sæculo Apostolorum temporibus nec proximo, nec nimis remoto similes observantię dicerentur Apostolicę vel Ecclesiasticę leges, aut regulę, ut aliquot exemplis offendimus lib. 1. tit. 2. cap. 1. Et si Epiphanius exilimavit, similem Canonem ab Apostolis revera editum fuisse, eidem opponi potest testimonium S. Basilii ipso doctioris, in traditione Ecclesiasticę peritioris, & accuratioris, qui se ignorare profiteretur alios, præterquam Monachos, castitatem tacite profiteri, ut prætereamus auctoritatem Socratis, talem legem non exstare testantis, eo quod, tamquam Novatianus, suspicione laboret,

in cęlibatus legibus recensendis laud fincerum Historicum sese exhibuisse. Accedit, quod ex mente Epiphaniū etiam Subdiaconi cęlibatus lege fuissent adstricti, id quod apertis verbis L. c. edicit, cui tamen opponitur omnium aliorum Patrum silentium, qui dum hanc provinciam pertractant, solum Episcopatum, Presbyteratum, & Diaconatum enumerant; Ecclesiarumque usus contrarius, utpote in quibus aliquot post Sæculis Subdiaconatus inter majores Ordines non numerabatur, eique castitas non nisi sæculo V. in Ecclesia Latina annectebatur. Quidquid autem sit circa hanc Catholicorum Controversiam, id ex utriusque partis momentis contra Dominos Protestantes in plenam meridiem deducitur, Sacros Ministros ab Apostolorum temporibus continentiam, ex communi usu observantiaque laudabilissima, usque ad finem Sæculi IV. observasse.

7. An Synodus Nicęna famoso Canone III. supra tit. 2. N. 1. ad longum recensito, cęlibatum majoribus Ordinibus, hoc est, Episcopatu, Presbyteratu, & Diaconatu initiatis præcepit, pariter controversum est inter Catholicos.

Affirmativam tenent nonnulli, quos suppresso nomine refert Natalis Alexander dissertatione citata; negativam, que mihi probabilior quoque videtur, ipse cum aliis amplectitur, eamque sequentibus momentis fulcit. I. Quod Concilium Nicęnum relato Canone *subintroductas*, sive extraneas duntaxat mulieres à liminibus Clericorum arceat, hoc est, eas, que suspicionem malam adversus ipsorum sanctitatem parere possunt; in quorum numero cum non contineatur Mater, Soror, Amita, &c. quibuscum Clericos cohabitare permittit, nec Uxor ante Ordinationem ducta comprehendit debet, utpote cujus contubernium etiam conjugale eo Sæculo necdum scandalum populo creabat, uti ex dictis h. in aperto est.

est. Quod autem Concilium Nicęnum nomine subintroductarum mulierum non intellexerit Uxores Clericorum, sed extraneas, probat auctoritatibus sequentium Conciliorum, quæ, Canonem Nicęnum renovando, extranearum duntaxat mulierum cum Clericis contubernium prohibere. Uti constat ex omnibus canonibus titulo præcedenti hanc in rem à nobis allatis. Quorum ponderi jungit auctoritates Patrum Concilio Nicęno supparum, & totam retro antiquitatem, quæ nomine subintroductarum mulierum nunquam uxores, aut consanguineas intellexit, sed eas, quæ nullo sanguinis, aut Matrimonii fœdere Clericis conjunctæ, in ipsorum ministerio, & obsequio essent, ex quibus complur fragmenta titulo præcedenti pariter retulimus. Eandem hanc suam sententiam fulcit secundo ex eo, quod dictus Canon omnibus Clericis *promissæ* prohibeat subintroductas habere mulieres his verbis: *Nec alicui omnino, qui in Clero est; certum autem est inferioris Ordinis Clericis utquam sive ab Ecclesia Græca, sive à Latina perpetuę legem continentię impositam fuisse.* III. Cum canone 6. sive 5. Apostolorum, qui circa sæculum IV. proculsi sunt, (lib. 1. tit. 2. N. 59.) Canone 3. Concilii Arelatenis 2. Can. 13. Concilii Turonensis 2. & à Gregorio M. lib. 1. ep. 50. legibusque secularibus Imperatorum expresse sancitum fuerit, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconique curam gererent Uxorum, quas ante Ordinationem duxerant, ipsique caste in una domo conviverent; Nicęnus vero Canon prohibeat Clericis non solum ne subintroductis mulieribus ad voluptatem utantur, sed ne eas in domo sua retineant; sponte sua sequi videtur, eundem, nomine subintroductarum mulierum, non intelligere uxores ante Ordinationem ductas, nec Clericis legem imposuisse, quæ ab ipsarum usu abstinere perpetuo tenerent, verum hac de re omnino præ-

cidisse. Videatur hanc in rem L. Eum qui Cod. Theod. & Justin. de Episcopis & Clericis. Item Nov. Justiniani de Sanctissimis Episcopis. IV. Ex historia Paphnutii, qui Nicęnos Patres à lege perpetuę continentię ab Uxoribus ante Ordinationem ductis sacris Ministris imponenda, intercessionem sua deterruit, cum eam in legem ferendam maxime propenderent. Quam historiam, cujus nunc genuinum retulimus summarium, refert Socrates Sæculi V. Author lib. 1. cap. 8. Quæque sit ab Adversariis pro genuina admitteretur, rem præsentem omnino conficeret. At falsam, & adulterinam proclamant eruditissimi Baronius, & Bellarminus, Socratem hac in re mendacii arguentes, ut qui in castris Novatianorum militans, nullum discrimen inter Clericos Laicosque, quantum ad usum Matrimonii, admittentium, fabulam hanc data opera finxerit, aut historiam in recensendis legibus cęlibatus Clericorum sincerum se non præbuerit. Idque ex eo adstruere conantur, quod putidis passim mendacii ejus historia scateat: quorum speciem exhibet lib. 5. cap. 21. in quo contra totius antiquitatis fidem scribit locuisse suo etiam tempore, Pascha secundum libitum Fidelium celebrare, &c. Et hinc quoque explodunt auctoritates Sozomeni, Cassiodori, Nicephori, eandem Paphnutii historiam referentium, utpote qui Socrate posteriores, eandem ex ejus libris deslorarunt. Sed Viris doctissimis occurrit egregius criticus Natalis Alexander, reponendo: consequens non esse, Socratem in Paphnutii historia mentiri, quia in aliis nonnullis contra historię leges peccavit; alioqui nihil certi in historia habebimus, quia nullus pene historicus est, cui error aliquis exprobari non possit. Suspicionem autem erroris, vel fictionis ab eo ut avertat in presenti puncto, ait: quod Socratem spectat, licet ille Novatianus fuerit, sive faverit Novatianis, non tamen in eo versatur

errore, quem ipsi S. Epiphanius affligit, ut Laicos & Clericos in illi, quæ matrimonium spectant, pares faciat: siquidem Laicos nondum Matrimonii vinculis adstrictos uxorem posse ducere non negat: Majores autem Clericos, qui uxorem ante sacram Ordinationem non duxerunt, negat Matrimonium jure inire posse. Nec cælibatum Socrates evertit sacrorum Ministrorum, illam Paphnutii historiam referendo, cum perpetua continentia lege teneri eos asserat, qui cælibes, aut vidui ad sacros Ordines promoti sunt. Cæteras eorum objectiones tum ex autoritate, tum ex ratione depromptas, facile ac solide solvit, & ad illam quidem, quam desumptam ex autoritate S. Epiphanius N. præcedenti rotata, ex ipso jam responsum est ibi, S. Epiphanium vel hallucinari, vel loqui de consuetudine & usu. Quo posteriori sensu etiam intelligendi sunt Hieronymus, & alii Scriptores sæculi IV. de cælibatu Clericorum verba facientes. Reliquæ vero eorum congruentiæ mihi equidem videntur multo inferiores, quam ut argumenta ab Alexandro ex limpidiore criticis fonte hausta infirmant. Manente interim in suo vigore ea sententia, quæ Apostolos hujus præcepti Authores adstruit (N. 6. h. t.)

8. Disciplina illa de Clericorum cælibatu ab Apostolis derivata, legeque ab illis, vel ab eorum Successoribus fortassis sancita, atque à majori & saniori parte Ecclesiæ usque ad Nicæni Concilii tempora in utraque Ecclesia sancte observata, esto præsertim in Oriente, quantum ad continentiam ab uxoribus ante Ordinationem ductis, plene obtinere, vimque legis universalis accipere non poterit, atque à SS. Patribus, Conciliisque ob præcavenda majora mala patienter fuerit tolerata, nihilominus eandem obtinuit (si plane ab Apostolis, vel eorum Successoribus non fuit præcepta) quantum ad perpetuam continentiam eo-

rum, qui Virgines, vel Vidui ad sacros Ordines pervenerunt.

Prima pars ex hæcenus dictis in aprico est.

Secunda patet primo, quod nulla exempla inter Catholicos illorum sæculorum occurrant, quæ nos instruant, cælibes post sui ad sacros Ordines assumptionem facultatem habuisse uxores ducendi (Vidui enim sine ante ordinationem, sive post illam, ad secunda vota, ob impedimentum bigamiæ, aliunde convolare non poterant). Secundo, quod indulgentia Patrum & Conciliorum sese tantum ad usum prioris conjugii, non vero ad nuptias post ordinationem ineundas extendat, ut patet ex canone 9. Concilii Ancyranii N. 6. h. t. adnumerato, & testatur ipse Socrates hac, in parte adversarius, adeoque optimus testis, apud Natalem Alexandrum, ut N. præcedenti diximus, praxisque utriusque Ecclesiæ ad usque nostra tempora confirmat.

9. Sircius Pontifex Romanus, qui Sæculum IV. sua morte conclusit, ille est, de quo certo constat, Episcopis, Presbyteris, & Diaconis perpetuam continentiam, diuturno usu, & ab Apostolicis temporibus derivato firmatam, Decreto suo firmasse; quem secuti sunt alii deinde Pontifices, & Concilia

Sircium consulto non vocavi Sanctionis hujusmodi Auctorem, ob contrarias hac de re sententias inter ipsos Orthodoxos (N. 6. & 7. h. t.). Propositio igitur sic limitata & certa probatur ex eisdem Pontificis ep. ad Himerium Tarraconensem cap. 7. ubi ait: *Plurimos Sacerdotes Christi atque Levitas, post longa consecrationis sue tempora, tam de conjugibus suis propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem discimus procreasse, & crimen suum hac prescriptione defendere, quia in veteri Testamento Sacerdotibus ac Ministris gerendi facultas legitur attributa. Dicit mihi nunc, quisquis ille sectator. est. libidinum, præcep-*

torque vitiorum, si æstimat, quod in lege Moysi passim sacris Ordinibus à Domino laxata sunt fræna luxuriæ, cur eos, quibus committebantur Sancta Sanctorum, præmonet dicens: Sancti estote, quia ego sanctus sum, Dominus Deus vester? Cur etiam procul à suis domibus anno vicis sue habitare jussi sunt Sacerdotes? hac videlicet ratione, ne vel cum uxoribus possent carnale exercere commercium, ut, conscientia integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent. Quibus etiam expleto deservitionis sue tempore uxorius usus solius successione causa fuerat relaxatus, quia non ex alia, nisi ex tribu Levi, quisquam ad Dei ministerium fuerat præceptus admitti. Unde & Dominus Jesus, cum nos suo illustrasset adventu, in Evangelio protestatur, quia legem venit implere, non solvere: ideo Ecclesiam, cujus Sponsus est, speciosus forma, castitatis solum splendore radiari, ut in die Judicii sine macula & ruga eam possit reperire. Quarum sanctionum Sacerdotes omnes, atque Levitæ insolubili lege adstringimur; ut à die Ordinationis nostræ sobrietatis & pudicitie & corda nostra mancipemus; & corpora, dummodo per omnia Deo nostro in his, quæ quotidie offerimus, Sacrificiis placeamus. (En! iterum Papatam Missitam!) -- Et quia aliquanti, de quibus loquimur, ut Tua Sanctitas retulit, ignoratione lapsos se esse desent: his hac conditione misericordiam non ducimus esse negandam, ut sine ullo honoris augmento in hoc, quo delecti sunt, quamdiu vixerint, officio perseverent: si tamen post hæc continentes se studuerint exhibere. Hi vero, qui illi privilegiis excusatione nituntur, ut sibi asserant veteri hoc Lege concessum, voverint se ab omni Ecclesiastico honore, quo indigne usi sunt, Apostolice Sedis autoritate dejectos, nec unquam posse veneranda attrudere mysteria, quibus se ipsi, dum obcenis cupiditatibus inbiant, privaverunt. Et quia exempla præsentia

cavere non præmonent in futurum: si quilibet Episcopus, Presbyter, atque Diaconus deinceps talis fuerit inventus, jam sibi omnem indulgentiam per nos aditum intelligat obseratum: quia ferro necesse est excindantur vulnera, quæ fomentum non senserint medicinam. Sircianam Constitutionem ad longum adduximus, quia plura gravissimi momenti continent, ad iustificandam infra speciali dissertatione contra DD. Protestantas de Clericorum cælibatu disciplinam. Vide etiam ejus ep. 4. cap. 9.

Quantum ad 2. p. Concilium Illiberitanum non tantum secutum est, sed integro fere sæculo præcessit Constitutionem Sircianam, utpote celebratum in Hispania A. 305. sic enim habet Can. 33. *Placuit in totum prohiberi Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, & Subdiaconibus positus in Ministerio, & abstinere se à conjugibus suis, & non generare filios: quicumque vero fecerit, ab honore Clericatus exterminetur.* Qui Canon ita non est exponendus, quasi Illiberitani Patres re uxoria sacris Ministris interdixerint eo solum tempore, quo Ministerium suum obibat; imprudenter enim penam depositionis eo casu transgressoribus imposuissent, quam executioni, ob impossibilem deprehensionem transgressorum, nunquam dare possent. Hoc tamen Concilium cum Provinciale tantum fuerit, ab eo Epoca continentie pro sacris Ministris ab Ecclesia sancitæ metiri non debet. Sircii vero decretum iidem fere verbis repetit & confirmat Sæculo V. Innocentius I. tum ex 2. ad Victricium Rothomagensem Episcopum cap. 9. tum ep. 3. ad Exuperium Episc. Tolosanum cap. 1. Item Leo M. ep. 84. ad Anastasium Episcopum Thesalonicensem cap. 4. item 92. ad Rusticum Narbonensem Episcopum cap. 3. Harum Pontificum Constitutionibus conformia decrevit in Africa Sæculo IV. Concilium Carthagenense 2. canone 2. decernens: *Episcopos, Presbyteros, & Diaconos,*

nos, ita placuit, ut concederet --- continentes esse in omnibus, etiam ab uxori-
 ribus. Concordat Carth. V. eodem Saeculo
 canone 3. dicens: Placuit, Episco-
 pos, & Presbyteros, & Diaconos, se-
 cundum priora statuta, etiam ab uxo-
 ribus continere. Quod nisi fecerint, ab
 Ecclesiastico removeantur Officio. In Ec-
 clesia Hispanica per Concilium Toleta-
 num initio saeculi V. decretum est: Ut
 Diaconi, si vel integri, vel casti sint,
 & continentis vite, etiamsi uxores ha-
 beant, in Ministerio constituantur: ita
 tamen, ut si qui etiam ante interdictum,
 quod per Episcopos Lustranos constitutum
 est, incontinenter cum uxoribus vixerint,
 Presbyterii honore non cumulentur. Si
 quis vero ex Presbyteris ante interdictum
 filios susceperit, de Presbyterio ad Episcopa-
 tum non admittatur. Concordat in
 Ecclesia Gallicana Concilium Arausica-
 num I. A. 441. celebratum, can. 22. in-
 quiens: *Doinceps non ordinentur Diaconi
 conjugati, nisi qui prius conversionis
 proposito professi fuerint castitatem.* Pœnas
 vero in transgressores decernit can.
 23. & 24. hujus Concilii. In eadem Ec-
 clesia vestigia prioris Concilii legunt
 Concilium Arelatense A. 452. can. 2. & 3.
 Turonense I. A. 461. Veneticum A. 461.
 Can. 11. Universa itaque Ecclesia Latina
 per Italiam, Thessalonicam, Africanam,
 Hispaniam, Galliam, & ei adjacentem
 Germaniam, his saeculis jam conversam,
 sanctissimam cœlibatus disciplinam, usum-
 que ab Apostolorum temporibus deriva-
 tam sancte custodivit in tribus enume-
 ratis majoribus Ordinibus, eumque sa-
 luberrimam Constitutionibus, ea de re fre-
 quenter latis, sartum tectum tenuit, firmavit,
 ac stabilivit.

10. Prioribus his V. Saeculis castitas
 non erat annexa minoribus quatuor Or-
 dinibus, imo nec Diaconatu universali-
 ter.

Prima pars ex hæcenus dictis abundan-
 tissime patet; cum enim juxta juris

axioma exceptio firmet regulam in opo-
 situm, omnesque Patres, Concilia,
 Pontifices hucusque relati ab uxoriis
 amplexibus exceperint unanimiter Episcopos
 tantum, Presbyteros, Diaconos-
 que; & aliqui solum, quos mox refe-
 remus, ipsos Subdiaconos; clarum est,
 conjugium inferioribus Clericis his saeculis
 ab utraque Ecclesia concessum fuisse:
 fateor tamen in quibusdam Provinciis
 Lætoribus & Palmitis hoc saeculo
 interdictum fuisse uxores ducere, id, quod
 ex canone 14. Concilii Chalcedonensis
 aperte colligitur; sed mos iste non obest
 nostræ propositioni, tum quia hoc inter-
 dictum non fuit universale, tum quia
 videtur fuisse recentioris tum disciplinae,
 tum quia non de cohabitatione priorum
 uxorum, sed de contractione nuptiarum
 post Ordinationem loquitur.

Secundam partem, quantum ad id,
 quod his saeculis in particularibus Eccle-
 siis Subdiaconi ad cœlibatum servandum,
 saltem ex consuetudine, vel legibus earundem
 Ecclesiarum adstricti fuerint, ad-
 ducunt testimonia tum Epiphani N. 5.
 tum decretum Concilii Illiberitani N. 9.
 h. t. allata. Quod autem ea disciplina non
 esset communis universali Ecclesie, inde
 eruitur, quod Patres, Concilia, Pontifices
 N. præcedenti, dum in numero
 continentiam profiteri obligatorum Clericorum
 Subdiaconos non recensent, eosdem
 pariter ab eo onere, quod Caritas
 Christi sacratoribus Ministris imposuit,
 Ecclesiaeque Spiritu ejus animata sanxit,
 absolvant. Hinc Concilium Carth. V. pro-
 positionem nostram canone 3. N. præced.
 relatio edicens, postquam tribus majoribus
 Ordinibus perpetuam continentiam
 indixisset, de Subdiaconatu, ac reliquis
 Minoribus subdit: *Ceteros autem Clericos
 ad hoc non cogi; sed secundum uniuersumque
 usumque consuetudinem observari
 debere.* Et quamvis S. Leo Pontifex
 Maximus Ep. 84. ad Anastasium Episcopum
 Thessalonicensem data, scribat: *Ad exhiben-*

ben-

endam perfectæ continentiae puritatem,
 nec Subdiaconibus quidem connubium car-
 nale conceditur; eo tamen statuto sin-
 gularem Ecclesie Romanæ, & quarun-
 dam aliarum disciplinam spectat, non
 canone, sed consuetudine sola sancitam,
 & ex pietate observatam, nulla decreta
 pœna aduersus eos, qui ad Subdiacona-
 tum promoti matrimonii legitimi iuribus
 uterentur, ut mox constabit. In Galliis
 Saeculo V. hoc erat singulare circa Sub-
 diaconos, quod esto uxoribus ante Or-
 dinationem dactis maritaliter posthac
 convivere possent, ex Concilio Arausica-
 no, Turonensi &c. nullas tamen post
 Ordinationem ducere possent ex Con-
 cilio Venetico A. 465. canone 11. præci-
 piente: *Presbyteri, Diaconi, atque Sub-
 diaconi, quibus ducendi uxores licentia
 non est, etiam alienarum nuptiarum evi-
 tent convivia, &c.*

11. Gregorius M. Saeculo VI. Subdia-
 conibus exemplo Leonis M. continentiam
 equidem imposuit; at disciplinam hanc
 neque ipse, neque ejus Successores, ne-
 que alia Concilia usque ad saeculum XI.
 in Ecclesia, ut in universalem legem
 evaderet, perfecte figere poterant.

Id præstitit S. Pontifex lib. 1. ep. 42.
 ad Petrum Subdiaconum Siciliae. In qua,
 postquam sibi relatum narrasset, quod
 ante triennium Subdiaconi omnium Ec-
 clesiarum Siciliae prohibiti fuerant, ut
 more Romanæ Ecclesiae nullatenus suis
 uxoribus miscerentur; quod sibi durum
 & incompetens visum testatur, ut qui
 usum ejusdem continentiae non invenit,
 neque castitatem ante promissit, compellatur
 à sua uxore separari, atque per
 hoc, quod absit, deterius cadat: hæc sibi
 videri scribit: *Ut à presenti die Episcopis
 omnibus dicatur, ut nullum Subdiaconum
 facere presument, nisi qui se videtur
 caste promiserit. --- Qui vero post
 eandem prohibitionem, quæ ante trien-
 nium facta est, continenter cum suis uxori-
 bus vixerint, laudandos, atque, ut in*

bono sic permanent, exhortandos esse,
 ait: *Eos autem, qui post prohibitionem
 factam, se à suis uxoribus continere no-
 luerint, ad sacrum Ordinem promovendi
 non vult.* Circa prohibitionem igitur Si-
 culorum Episcoporum œconomia utitur
 Gregorius, dum legem continentiae Sub-
 diaconis Siciliae imposuisset, quos in
 sacro Ordine constitutos non agnoscit.
 Sed dubitat Thomassinus, an quod de
 continentia Subdiaconum statuit Greg.
 M. turbatis paulo post in Gallia &
 Germania rebus tum civilibus, tum
 Ecclesiasticis, id diligentissime fuerit
 diuque observatum? nam licet Althofodo-
 rensis Concilium & Subdiaconis Saeculo
 VI. cœlibatum præceperit, Lugdunense
 tamen III. A. 583. eos hac lege non
 stringit. In Hispaniis nova hoc saeculo
 invaluit disciplina, qua continentiam
 anno 18. spondebant minores Clerici
 parentum voluntate ab infantia Clero
 dacti, ut promoveri possent ad Subdiacona-
 tum; qua sponsione facta, duobus adhuc
 annis probabantur, & tum cum annum
 agebant 20. in Subdiaconos promovebantur,
 si in proposito castitatis vellent persistere,
 sin vero, tum permissabantur ducere cum
 spe, ut postea subinde conjugii, si ad
 castitatem maturiori ætate redire vellent,
 fore, ut ad sacros Ordines admittantur;
 ut in terminis sancit Concil. Tolet. 2.
 A. 531. can. 1. & 4. E contra, Concilium
 Toletanum A. 597. can. 1. Subdiaconos
 inter cœlibes non coarctat. Quin Saeculo
 VIII. statutum illud de Subdiaconorum
 cœlibatu, quantumvis in eo stabiliendo
 laborasset Gregorius M. adhuc vacillasse
 conjicit Thomassinus, ex eo, quod cum
 Concilium Romanum A. 721. anathema
 tribus canonicis interqueat in conjuges
 Presbyterorum, Diaconorum, atque in
 Moniales, nullis vero in uxores Subdia-
 conorum, eas viris suis non tantum ut
 sorores, sed etiam ut uxores convivisse,
 & post mortem mariti ad alias nuptias
 convolare potuisse apparet. Suffragatur

conjectura Thomassini Concilium Romanum sub Zacharia Papa A. 747. ubi multa quidem præcipiuntur, tum de Episcopis, tum de Presbyteris, tum de Diaconis circa castam cohabitationem cum mulieribus, etiam fœdere conjugali nexis; de Subdiaconis tamen omnino fletur. E contra, Sæculo X. Concilium Augustanum A. 952. canone 12. non tantum Subdiaconos, sed etiam cæteros Clericos maturiorem ætatem attingentes lege cælibatus innectit, continentie fortassis Clericorum, quæ à Sæculo VII. in Gallia & Germania præsertim labefacta fuerat, atque per S. Bonifacium, Romanos Pontifices, Episcopos, Concilia eo, sequente sæculo totis viribus restituta (hoc lib. tit. 2. N. 4.), ultimum repagulum obstruendum. E. vero cum Sæculo X. & XI. impudicitie torrens se denno in Clerum Occidentalem infudisset (ibi. N. 6.), Benedictus VIII. & cum eo Thicæense Concilium A. 1020. remedium generale œcumenico malo allaturum, Clericos omnes omnino, ne minoribus quidem exceptis, intra septa continentie coarctavit. Bituricense Concilium A. 1031. & Subdiaconis præcipit, ut uxores seu concubinas abjiciant, addens: *Similiter nulli de Clero permittimus deinceps uxorem, neque concubinam habere*, Can. 5. Quæ tamen vehementior austeritas diuturna non fuit. Concilium enim Romanum A. 1063. can. 3. ne Subdiaconos quidem coereuit lege cælibatus. Cui temperamento, vel potius Juris remissioni consentit Synodus Coyacensis can. idem 3. A. 1050. & cum Sacerdotium proprie non sit, nisi Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, Conciliumque Romanum A. 1074. suo decreto, prout illud refert Lambertus in historia sua, Presbyteris tantum cælibatum injungat; facile adducimur, ut credamus, illud ad Subdiaconos progressum non fuisse. Cui concinit Concilium Vintoniense A. 1076.

12. Varia hæc & mutans disciplina circa cælibatum Subdiaconorum, atque inferioris Cleri, cum parum felices exitus haberent Concilia relata, ob miseram illorum temporum conditionem, diversa Sæculo X. & XI. hæc in re sæpiusculæ decernentia, ad amissum antiquissimæ & temperatissimæ consuetudinis, impendendæ nempe solis Subdiaconis, & superioribus Clericis continentie, non inferioribus, sub finem Sæculi XI. & deinceps revocata est.

Hanc œconomiam ad Sæculi XI. finem inivit Urbanus II. Qui in Concilio Claromontano A. 1095. soli Subdiaconatus, & superioribus Ordinibus cælibatum innectit, & quidem sub pœna exclusionis ab omni eorumdem graduum dignitate. Uti habetur cap. 9. de *etat. & qual. & Ord. Presb.* Cujus Constitutio innovata est in Concilio Rhemensi A. 1148. adiuncta pœna privationis Officii, atque Beneficii Ecclesiastici, in cælibatu possessi. In quo Concilio famosissimo, cui Eugenius Papa III. præerat, Canone septimo insuper constitutum est, ut Ordo Presbyteratus, Episcopatus, Diaconatus, & Subdiaconatus vim haberet impedimenti dirimentis matrimonium, id quod confirmavit Concilium Lateranense III. sub Alexandro III. A. 1176. inquit: *Nec hujusmodi conjunctio Matrimonium, sed contubernium est potius nuncupandum*, Conc. Apend. lat. tit. de Cler. Matr. c. 6. Quibus Sanctionibus firmiter deinceps stabilitus est cælibatus majorum Ordinum usque ad Subdiaconatum inclusive, matrimoniumque inferiorum Clericorum permissum usque ad præsentem diem in Ecclesia Latina. Quamvis autem dicti inferiores Clerici à temporibus Urbani II. usque ad tempora Alexandri III. seu per integrum fere Sæculum & uxoribus, & beneficiis Ecclesiasticis frui possent, saltem per conniventiam, quemadmodum ipse Alexander III. ad præveniendam majora mala in Clericis minoribus Eccl-

Ecclesiæ Anglicanæ similem conniventiam suadet Episcopo Herefordiensi in ep. ad Londinensem Archiepiscopum data c. 3. & 5. nihilominus idem sagacissimus Pontifex & in dicta ep. suadet: *Ne deinceps Clericis conjugatis Ecclesiastica beneficia conferantur*; & ipse deinceps præfatos Minoritas conjugatos non quidem à minoribus Ordinibus, sed à Beneficiis Ecclesiasticis arcere cœpit, ut constat ex ejus decretis hoc titulo (qui de his Clericis tantum inscriptus est) relatis, quæ Sæculi XIII. initio ab Innocentio III. confirmata, jus commune Ecclesiasticum nunc constituunt. Quin eodem Sæculo XIII. Honorius III. immunitate etiam Ecclesiastica res & bona eorum non gaudere declaravit cap. 9. h. t. Temere tamen non conjicit, hos Clericos ab Honorii temporibus usque ad Concilium Viennense, seu ad XIV. Sæculi initium Clericalibus privilegiis nihilominus gavisos fuisse, adeoque decretum Honorii executioni saltem omnimode non fuisse mandatum; dictum enim Concilium postquam decreto suo relato Clement. 1. de *vita & honestate Clericorum*, iisdem officia sordida Carnificum, seu Macellariorum, aut Tabernariorum interdixisset, non nisi monitos in rebus & in personis privilegiis Clericale eos amittere decernit. Quin paulo ante hoc Concilium Bonifacius VIII. ad Sæculi XIII. finem Constitutionem Honorianam, immunitatem Clericis uxoratis etiam tonsuram recipientibus, vel non dependentibus aufferentem, mitigavit cap. 1. de *Clericis conjugatis* in 6. ejus sequens est Summarium: *Si Clericus conjugatus ferat habitum & tonsuram, clericali privilegio (nimirum fori & canonis) gaudet, alias non*. Bonifacii vestigia terens Concilium Trid. Sess. 23. c. 6. & 17. ejusdem Constitutionem de Clericis conjugatis renovavit; nihilominus ad ejus effectum consequendum in idem, præter deportationem habitus & tonsuræ, etiam additionem

alicui Ecclesiæ, cui *deserviant*, requirit. Tres igitur vicissitudines notabiles in Ecclesia Latina subierunt Clerici conjugati. Namque usque ad Sæculum XI. omnium Cleri Privilegiorum consortium adepti sunt. Post hæc, usque ad Bonifacii tempora, dum Ecclesia ob Clericorum incontinentiam Beneficia Ecclesiastica in maximam animarum perniciem videret fieri hæreditaria, omnibus Beneficiis, privilegiique privati sunt. Tandem, cum reintegrato Clericalis cælibatus vigore, cessaret illa necessitas, mitius cum illis, restitutis sub certis conditionibus Clericalibus privilegiis, agi cœpit.

13. Instabilis, & fluctuans disciplina circa cælibatum Subdiaconorum, & inferiorum Clericorum in Ecclesia Latina, post Sæculum V. Romanorum Pontificum, Episcoporum, & Conciliorum vigilantia & autoritate infraçte manu, restaurata, & vindicata est, quantum ad tres majores Ordines, usque ad Sæculum XI. inclusive, quantum vero ad ipsos & ad Subdiaconatum ipsum, ab eodem Sæculo usque ad moderna tempora.

De Subdiaconatu res jam est in apicum posita N. præcedenti. Circa continentiam Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, tria post Sæculum V. distinguenda sunt tempora: nimirum, à Siricio Papa, qui Sæculi IV. sine incontinentiam sacrorum Ministrorum compevit, atque cælibatum illorum lege sancivit (N. 9. h. t.), usque ad Sæculi VI. medium. Secundum à Sæculi VIII. medio usque ad Caroli M. tempora, seu ad Sæculi IX. finem circiter. Tertium à Sæculo X. inchoative, usque ad Sæculum XI. inclusive. Quantum ad primam periodum, Sanctiones varias Pontificum & Conciliorum Sanctionem Siricianam de cælibatu sacrorum Ministrorum renovantes, & roborantes usque ad Sæculum V. dicto N. 9. h. t. jam retulimus. Quorum vestigia premens Concilium Agathense in Gallia initio Sæculi VI. seu A. 506. can.

can. 9. Presbyteris & Diaconibus usum uxorum ante Ordinationem ductarum, conformiter ad auctoritatem Innocentii I. & Siricii, interdixit. Eodem Sæculo similia in Gallis decreverunt Concilium Arverense A. 535. can. 13. Aurelianense tertium A. 538. can. 2. item quartum A. 541. can. 17. similiter quintum A. 549. can. 4. Turonense denique A. 567. can. 12. Matisconense A. 581. can. 11. & Lugdunense tertium A. 583. can. 1. Sacris Ministris non tantum facultate ducendi uxores post sui Ordinationem, sed etiam ante ductis cohabitandi in lecto, quin etiam in eadem domo, interdicentia. In Hispaniis vero Concilium Toletanum III. sub Recaredo A. 589. celebratum canone 5. inquit: *Comperitum est à S. Concilio, Episcopos, Presbyteros, & Diaconos venientes ex hæresi (Ariana) carni adhuc desiderio uxoris copulari. Ne ergo de cætero fiat, hoc præcipitur, quod & prioribus canonibus terminatur: ut non liceat eis vivere libidinosa societate.* Toletano Concilio Sæculo VII. in iisdem Hispaniis concinit Concilium Toletanum VIII. A. 653. can. 5. 6. & 7. item IX. A. 655. can. 10. Ubi gravissimæ pœnæ decernuntur in sacros Mitiros, usque ad ipsos Subdiaconos inclusive, qui in sacris Ordinibus vel uxores ducere, vel antea ductis cohabitare præsumperint. Patebit autem legenti relatos canones, sicut & Gallicanos, incontinentiam sacerdotum Ministrorum circa hæc tempora non tantum in Gallis, sed etiam in Hispaniis irrepere, & progressum facere cœpisse. Sic enim habet can. 10. Concilii Toletani IX. *Cum multe super incontinentiam Ordinis Clericorum usque balteus emanaverint sententiæ Patrum, & nullatenus ipsorum formari quiverit correctio morum, &c.* At, postquam Sæculo VIII. malum istud, in Gallis præsertim & adjacentem Germaniam, culmen fere attigisset, novis remediis eidem obviatum est. Et quidem Zacharias Pontifex Ep. 1.

ad S. Bonifacium A. 743. ita scribit: *Quales se esse Sacerdotes existiment, aut quid inde sentiant, dicente Deo, Sacerdotes mei semel nubant? Et Apostolus: Unius uxoris virum, &c. Hoc ante susseptum Sacerdotium uti licitum est. Nam à die suscepti Sacerdotii etiam ab ipso proprio conjugio prohibendi sunt.* Et can. 3. Synodi Romanæ ad Gallos Episcopos misse, qui canones exstant Tomo I. Conciliorum Galliæ, hæc habet: *Primo loco statutum est de Episcopis, Presbyteris, & Diaconibus, — quos non solum nos, sed & Scriptura Divina compellit esse castissimos. Et Patres quoque jussurint continentiam eos corporalem debere servare.* Similia scribit Nicolaus I. circa Sæculi IX. medium in ep. ad Adonem Viennensem Archiepiscopum. Ex quibus omnibus constat, Pontifices & Concilia à Siricio legem calibatus, seu perpetuæ continentiæ majoribus Clericis imposuisse, atque ejus executioni constanter incubuisse; verum ejus perfectam observantiam vix, ac ne vix quidem obtinere potuisse, Clericorum incontinentia adversus Canones toties repetitos ac renovatos prævalente. Id quod sequenti sæculo X. præsertim contigit ex rationibus supra tit. 2. N. 6. adductis, quo Clerici, Matrimonii spe dejecti, concubinas & ancillas uxorum loco sibi copularunt, subindeque ad sacrilegas nuptias turmatim convolarunt. Unde severioribus remediis adversus impotentem ipsorum libidinem opus fuit. Et quidem Sæculo X. Concilium Troslejanum can. 9. vetera Ecclesiæ, imo & Imperatorum decreta de sacerdotum Ministrorum calibatu recensuit, & executioni mandari præcepit. Sæculi vero XI. medio Leo IX. per omnes Ecclesias præcipit à Parochiis auferri feminas Presbyteris prostitutas. Cujus Constitutioni insistent Nicolaus II. in Conc. à se A. 1059. celebrato, can. III. decernit: *Ut nullus Misam audiat Presbyteri, quem concubinam scit indubitanter habere,*

bere, aut similem palam duxisse, & non reliquisse. Sed neminem later, quanto zelo Gregorius VII. ad ejusdem sæculi finem hanc incontinentiæ pestem à Christi Sacerdotio eliminare studuerit; unum ejus testimonium ex ep. 61. c. 2. ad Scharidum Aquilejensem Episcopum placet adducere, in qua ait: *Decrevimus, quod si quis eorum Ordinum, qui sacris Altaribus administrant, Presbyter scilicet, Diaconus, & Subdiaconus uxorem, aut concubinam habet, nisi illis omnino dimissis dignam penitentiam agant, sacris Altaribus administrare penitus desistant: nec aliquo Ecclesiæ beneficio ulterius potantur, vel potitis fruantur.* Cujus tamen zelus pietateque vix ullum fructum retulere, imo tumultuum horrendorum innocens existerint occasio, Clericis incontinentibus calumniæ fræna adversus Pontificem laxantibus. Qua de re Lambertus Schaffnaburgensis Monachus in Annalibus. Quæ omnia ipsam compulerunt, ut apologiam pro suis decretis scribi curaret, quæ legem calibatus Ecclesiastici ab 11. capite ad 21. tuetur. Exstat illa post ejusdem epistolam tomo X. Conciliorum editionis P. Labbæi. Sed hæc incontinentium Clericorum pervicacia constantiam infractam Sanctissimorum Pontificum Romanorum, Gregorii VII. Successorum, aliorumque Præsulum labefactare non potuit in mantinenda ac restituenda disciplina ab Apostolorum temporibus derivata, legibusque primorum sæculorum sancita. Hinc Patrum suorum de calibatu constitutiones Urbanus ad exitum sæculi XI. in Concilio Melitano can. 2. & 12. renovando, eas ad ipsam quoque Subdiaconatus Ordinem perpetuo valitura Sanctiõne extendit, ut supra N. 12. vidimus. Et Sæculo XII. S. Anselmus in Concilio Londinensi eandem Sacrorum Ministrorum continentiam canone 4. 5. & 6. stabilivit. Quod idem in Gallis A. 1119. Goisfredus Archiepiscopus Rothomagensis in Concilio in sua Me-

tropoli habito præstitit, quamvis infelici eventu, ut narrat Ordericus Vitalis lib. 12. hist. Eccl. Et in Concilio Oecumenico Lateranensi I. sub Callisto II. can. 3. pro universa Ecclesia decretum est, ne Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi concubinarum & uxorum contubernia habeant. Quod saluberrimum decretum innovans Concilium Lateranense II. sub Innocentio II. A. 1139. celebratum, canone 6. pœnam privationis officii & beneficii transgressoribus infligit. In quo Concilio canone 7. tale matrimonium infra presertim censetur nullum. Quos canones renovavit Eugenius III. in Concilio Rhenensi A. 1148. celebrato, & Concilium Lateranense III. sub Alexandro IV. canone 11. Quibus Sanctionibus identidem repetitis, id tandem effecerunt vigilantissimi Ecclesiæ Præsules, ut ad hujus sæculi finem, & sequentibus usque ad præsentem Lutheri reformationem, quæ pubescente sæculo XVI. exordium habuit, carnisque ad avaritiæ stimulis potissimum propagata fuit, Clerus sacer è profunda, in qua jacebat, carnis abyssio pulchro quidem evigilaverit, deinde in primo herimera castimonie perfectæ, statique suo tam propriæ, virtute, quam Christus suavitatis, Apollolus commendavit, Discipuli Christi eorumque successores servarunt, Ecclesiæ Latina præcepit, sibi complacere cœperit, ac tandem suavi Ecclesiæ jugo (id quod norunt in Domino delectari affluenti) collum esse submisit. Restitit equidem ausibus salacis Lutheri (quo titulo dignissimum fateri debent suum Præceptorem omnes cordati Lutherani vel ex propriis, quæ ad perpetuum nominis sui maculam posteritati transmisit, scriptis, castarum aurium quam maxime offensivis) Concilium Tridentinum Sess. 24. can. 9. anathema vibrans in eos, qui dicunt, Clericos majores posse matrimonium contrahere, aut ab his contractum validum esse. At, jugo Romana Ecclesiæ à Protestantibus excusso, flocci ab eo-

in hac usque diem sancte observata non tantum à Græcis Catholicis & schismaticis, sed etiam à cæteris Christianis nominis, siisque diversissimis per Orientem sparsis Sæcis, illis etiam, quæ ante Justinianum tempora concessum fecere; quæ omnes in eo consentiunt, quod Episcopos non habeant nisi calibes: unde & Episcopos non nisi ex Monachis plerumque eligunt, teste Thomassino de Beneficiis p. 1. Lib. 2. c. 53. N. 12.

16. Eadem Ecclesia Græca cæteros Ecclesiæ Ministros usque ad Subdiaconos inclusive, si calibes ad hos Ordines perveniant, perpetuæ lege continentæ posterioribus Sæculis quoque adstrinxit. Id, prioribus usibus vel legibus insilens Justinianus, novellis suis pariter firmavit, dum ait: *Non valente eo, qui ordinat, in tempore Ordinationis permittere Diaconum, aut Subdiaconum post Ordinationem uxorem accipere.* Cujus vestigiis insilens Synodus Trullana citata canone 6. ait: *Quoniam in Apostolicis canonibus dictum est, eorum, qui non ducta uxore in Clerum promoventur, solos Lectores & Cantores uxorem posse ducere; & nos hoc observantes, decernimus, ut deinceps nulli penitus Hypodiacono, vel Diacono, vel Presbytero post sui Ordinationem contrahere liceat. Si autem fuerit hoc ausus facere, deponatur.* Alludit Concilium ad Canonem Apostolorum 25, qui sic sonat: *Ex his, qui calibes in Clerum pervenerunt, jubemus ut Lectores tantum, & Cantores, si velint, nuptias contrahant.* Quos Canones circa Sæculi V. medium ex primitivorum Patrum Conciliorumque statutis consilatos, atque compilatos fuisse asseruimus Lib. 1. tit. 2. N. 59. Et certe prærens canon desumptus videtur ex canone 10. Concilii Ancyranæ Sæculi IV. initio celebrati, quem N. 6. h. t. retulimus; itemque ex canone 1. Neocæsariensis Synodi ante Nicænam habitæ, quo decernitur: *Si Presbyter uxorem accepit, ab Ordine deponatur.*

Declarationem propositionis, quantum ad membra incidentalia, dat N. 5. h. t. quod vero principale attinet, illud ex mox dicendis in apricam deducetur. Itaque.

15. Ecclesia Græca celibatum Episcoporum lege, vel usu ab Apostolicis temporibus introductum posterioribus Sæculis canonibus suis, quemadmodum Latina, æquidem firmavit, & ad hæc usque tempora stabilivit.

Leges similes ante se in Ecclesia Græca existisse manifeste supponit Justinianus Imperator, Sæculo VI. clavum Imperii regens, dum Nov. 6. Nov. 123. c. 1. 14. 19. eas legibus civilibus roborans, nulli permittit uxorem habenti Ordinationem Episcopalem imponi, omnesque simpliciter uxores ab eorum contubernio excludit; quam conformiter ad legem Synodus Quindecima A. 692. in Trullo seu Imperatorio Palatio celebrata can. 48. sancivit: *Uxor ejus, qui ad Episcopalem dignitatem promovetur, communi sui viri consensu separata, postquam in Episcopum ordinatus est ac consecratus, Monasterium ingrediatur, procul ab Episcopi habitatione extructum, & Episcopi providentia fruatur; sin autem digna visa fuerit, etiam ad Diaconatus dignitatem provehatur.* Episcopo igitur Græco non licebat post sui Ordinationem matrimonio prius inito uti, multo minus novum contrahere ex Ecclesiæ illius disciplina

17. Eadem Ecclesia Græca usum, aut potius abusum Sacrorum Ministrorum cohabitandi uxoris ante Ordinationem ductis, Sæculo IV. à Concilio Nicæno, Ancyrano, Neocæsariensis, &c. dissimulatum (N. 7. h. t.), posterioribus Sæculis retinuit, ac approbavit.

Id factum est in famulo canone 13. præcitatæ Concilii Trullani, cujus sequens tenor est: *Quoniam Romane Ecclesiæ pro canone traditum esse cognovimus, ut promovendi ad Diaconatum, vel Presbyteratum profiteantur se non amplius suis uxoris conjugendos; nos antiquum canonem Apostolicæ perfectionis Ordinisque servantes, hominum, qui sunt in sacris, legitima conjugia deinceps quoque firma, & stabilia esse volumus, nequaquam eorum cum uxoris conjunctionem dissolventes, vel eos mutua tempore conveniente consuetudine privantes. Quomobrem, si quis dignus inventus fuerit, qui Hypodiaconus, vel Diaconus, vel Presbyter ordinetur, is ad talem gradum nequaquam assumi prohibeatur, si cum legitima uxore cohabitet. Quem canonem nunquam approbavit, sed solum toleravit, & in præsentem diem disciplinam ab eo sancitam tolerat Romana Ecclesia.* Et merito: hallucinantur enim Patres Trullani in eo, quod existimant, canonem illum, ad quem alludunt, esse ab Apostolis editum, cum canones illi Apostolis sint suppositi (lib. 1. tit. 2. cap. 2. quæst. 1.). Secundo, quod existimant canonem illum dimissionem uxoris à Presbytero, Diacono, &c. factam simpliciter inhibere; cum tamen id solum vetet fieri prætextu Religionis. Sic enim sonat: *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus uxorem suam prætextu Religionis non abjicit. Si abjicit, segregator à communione, si perseverat, deponitur. Quem sensum dedit ei Author ad mentem plurimum canonum Gangrensiū, ex quibus eum conflavit, qui anathemate feriunt eos, qui nuptias ut rem execrandam*

damaant. Tertio, quod eundem Canonem solis Presbyteris, & Diaconibus applicent, cum Episcopos quoque comprehendat, & consequenter eorum disciplinam can. 48. à nobis N. 15. h. t. relato sancitam, atque rationes in præcitate canonis contra Latinam Ecclesiam ex Evangelio & Paulo allatas, feriat.

18. Quin Sæculo IX. ulterius progressi Græci, sacris Ministris biennium post sui Ordinationem concedebant, quo de Matrimonio ineundo adhuc deliberare possent; quæ tamen consuetudo, ceu corruptela ablata est.

Hujus consuetudinis meminit Leo Sapiens constit. 3. Juris Orientis. tom. 1. pag. 481. & 493. ubi eam referens ait: *Consuetudo, quæ in præcitate obtinet, iis, quibus matrimonio conjungi in animo est, concedit, ut antequam uxores duxerint, sacerdotes fieri possint, & deinde biennium ad perficiendam voluntatem jungi matrimonio volenti præstituit.* Postea vero licentiosam hæc novitate profcribens, sanctionis suæ rationem dat sequentem: *Neque enim dignum est, ut qui spirituali assensu supra corporis abjectionem & sordes evecti sunt, hi rursus ad carnis sordes delabantur. Sed è diverso, ut divinum Ministerium ex corporis sordibus tanquam in alterum aliquem gradum ascendat, convenientius fuerit.* Quæ ratio ferit nihilominus communem usum Græcorum in retinendis uxoris ante Ordinationem ductis, & approbat castissimum usum Ecclesiæ Latinæ. Ita nimirum veritas ab invitis subinde extorqueatur.

19. Sacri Ministri Ecclesiæ Græcæ Sacrorum tempore ab uxoris continere debent.

Id in sæpe laudato Concilio Trullano relato can. 13. præcipitur his verbis: *Sciendum autem, sicut & qui Carthagine convenerunt, & vite Ministrorum honestatis curam gerentes dixerunt, ut Subdiaconi, qui sacra Mysteria contractant, &*

Diaconi & Presbyteri secundum proprios terminos à Consortibus abstant: ut & quod per Apostolos traditum est, & ab ipsa usque antiquitate servatum, nos quoque similiter servemus, tempus in omni re scientes, & maxime in jejuniis & oratione. Oportet enim eos, qui divino Altari assident, in sanctorum tractandorum tempore esse omnino continentes, ut possint id, quod à Deo simpliciter petunt, obtinere. Quo loquendi modo alludent Patres Trullani ad canonem 2. Concilii Carth. II. A. 390. celebrati. Quem tamen male ad justificationem suæ disciplinæ trahunt, cum ille tribus enumeratis gradibus continentiam non ad tempus, dum Sacris operandum instat, sed in perpetuum præcipiat, uti advertunt eruditi, atque ex ejus tenore manifeste constat, qui sequens est: Epigonius Episcopus Bullensium dixit: Cum in præterito Concilio de continentia & castitatis moderamine tractaretur, gradus isti tres, qui restrictione quadam castitati per consecrationes annexi sunt, Episcopus, inquam, Presbyter & Diaconus, ut pudicitiam custodiant, doceantur. Genethlius Episcopus dixit: Ut superius dictum est, decet sacrosanctos Episcopos, & Dei Sacerdotes, nec non & Levitas, vel qui Sacramentis Divinis inserviant, continentes esse in omnibus, quo possint simpliciter, quod à Deo postulant, impetrare: ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus. Ab universis Episcopis dictum est: Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel qui Sacramenta contendant, pudicitiam custodes, etiam ab uxoribus se abstant, ut NB. in omnibus, & ab omnibus pudicitia custodiatur, qui Altari deserviunt.

QUÆSTIO DOGMATICA.

An Ecclesia Latina, Clericis in majoribus Ordinibus constitutis, usum Matrimonii iuste interdixerit?

20. Melchior Goldastus, ille Gregorii Papæ VII. quasi professione calumniator, inter Apologias S. R. I. Principum pro Henrico IV. contra eundem Summum Pontificem à se collectas, quarto loco assert duas epistolas Alboini Presbyteri, de conjugio Sacerdotum per Hildebrandum (id est Gregorium VII.) damnato; & decimo quinto DD. NN. Inpp. Ferdinandi & Maximiliani II. Augg. Sacris rescriptis confirmatam sententiam de Clerogamia per Hildebrandum Papam damnata, ex libro, cui titulus: Via Regia, quem ait Imperatorum iussu conscriptum à Georgio Wicelio S. Theologie Doctore Catholico, & Cæsareæ Majestatis Consiliario. In quo Author scribit: Liber (nimirum ille, cui titulus: Forma Ecclesiæ prioris, ut notat Goldastus ibi in margine) recte asserit, cum ait, constitutionem istam humanam (de celibatu Clericorum à Gregorio VII. latam), qua prohibetur conjugium Presbyteris, ac distrabitur contractum, pugnanare cum jure naturali, cum jure Divino, cum Evangelio, cum veterum Synodorum Constitutionibus, cum exemplis veteris Ecclesiæ, imo cum exemplis etiam Ecclesiæ Romanæ, qualis erat circa 500. annos. Item in abusibus iussu Maximiliani II. Cæsaris ad Regiam Viam additis ab eodem Wicelio: Verum ejusdem est impietatis Concubinatui Sacerdotum, & Lupanar publicum, nec utrobique dissimilis Religio, nisi quod hæc apparet venerabilior, altera sordidior. Hunc statum reperit celibatus, illum discursum invenit otium, neutrum thorus immaculatus; -- ponat Augusta Majestas super cor suum, ut utramque impunitatem,

hoc

hoc est, ut quod malum est, de populo Christiano auferat. Illam ergo assertionem Wicelii, hoc consilium ab ipso Maximiliano Augusto datum, præjudiciis excecatus Goldastus, vocat sententiam Sacris Rescriptis duorum Imperatorum confirmatam, qui Sæculo XVI. post Carolum V. Ecclesiæ Catholicæ dogmata pro aris & focis defenderunt, vel ex hoc solo, quod continentia adversarius Wicelii Viam Regiam eorum iussu (si hoc ultro concedamus) conscripserit. Judicent de hoc cordati Domini Protestantent. Nos interea, quemadmodum lib. 1. tit. VI. tractatum Waltrani à calumniatore isto (1) relatum, atque de investituris inscriptum refutavimus, ita in præsentem Scripturitiones Alboini, Wicelii, & aliorum Protestantium universim solide, servata erga omnes debita humanitate, refellemus.

21. Ut autem statum Quæstionis limpide exponamus, ex notis historicis in præsentem titulum datis ut certum supponendum est, nunquam aliquo canone positivo sive in Ecclesiæ Græcæ, sive in Latina tribus majoribus Ordinibus, hoc est, Episcopatu, Presbyteratu, & Diaconatu initiatis permissum esse, ut post susceptum unum ex his Ordinibus uxores ducere potuissent; quin ex constantium priorum Seculorum observantia, ab Apostolis vel usu, vel præcepto derivata, adhuc ante Concilium Nicænum

id à Concilio Ancyrano A. 314. celebrato canone 9. positive prohibitum fuit, ut vidimus N. 6. h. t. vi. cuius soli Diaconi, si in ipsa Ordinatione protestati sunt, & dixerunt velle se conjugio copulari, post ordinationem de licentia Episcopi ducere permittuntur. Quod autem ex licentia Episcopi conceditur, id secundum se prohibitum esse etiam necesse. Quem canonem sublata illa licentia, solis Diaconis per illum tantum concessa, renovavit non semel, atque in præsentem usque diem in praxim redegit utraque Ecclesiæ.

22. Secundo, quamvis Ecclesiæ coniventibus oculis prioribus Sæculis toleraverit quorundam infirmitatem, qui post Ordinationem uxoribus prius ductis maritaliter cohabitarunt, imo Ecclesiæ Græcæ in Concilio Trullano can. 13. eandem approbaverit (N. 17. h. t.); nihilominus non promoveatur Bigamus, sed unius uxoris, & quidem virginis ductæ, vir. Id quod Græci usque hodie profitentur esse de præcepto divino, promulgat ab Apostolo 1. ad Timothi. 3. v. 2. ex quo patet, quam incuria sit Ecclesiæ Protestantium Sanctionum perpetuarum, praxeosque totius retro Ecclesiæ, imo præcepti ipsius Apostoli (2) dum mollibus suis ministris non tantum dat facultatem uxoribus ante deputationem ad Ecclesiasticum ministerium ductis fruendi, verum etiam

(1) Absque calumnia enim hoc nomen meretur homo impudens, qui Sanctissimum Pontificem Gregorium VII. quem universa Catholica Ecclesiæ suspicit & veneratur, in sua præfatione ad hanc collectionem adeo iniquis abjectisque scommatibus proscindit, ut timeam eorum relatione aures vel ipsorum honestorum Protestantium offendere.

(2) Saltem quod ille dedit, non Dominus, uti recte explicat Latina Ecclesiæ, quodque intelligendum est ad utriusque Ecclesiæ sensum, non ad illum, quem crastoris naris eodem affingunt nostri quidam adversarii; quasi Episcopi alique Ministri, Pauli successores, ex ejus mandato necessario uxoris amplexibus se irretire deberent, qui omnes voluit esse sicut seipsum 1. ad Corinth. 7. v. 7. & bestiorem ait viduam futuram, si post mortem Mariti continens perseveraverit secundum suum consilium. Quod ex Spiritu Dei se dare dicit.

etiam cum non virgine ducta ad illud perveniendi; (quod in Latina Ecclesia, non nisi ex gravi causa dispensando, fit) atque ea defuncta ad secunda, & tertia vota liberrime convolvandi. Jam ad rem.

PROPOSITIO.

Ecclesia Latina Clericis in majoribus Ordinibus constitutis usum Matrimonii iuste interdixit.

23. **H**æc conclusio probari potest I. ex eo, quod probabilis hoc præceptum ab ipsis Apostolis Ecclesie Ministris impositum fuerit, uti videri potest toto N. 6. h. t. ergo illud Ecclesia Latina iuste renovavit. Sed prædicando à controversia inter ipsos Catholicos agitata, & supponendo ex testimoniis Epiphani, Hieronymi, aliorumque Patrum N. 6. h. t. relatorum, usum calibatus in sacris Ministris ab Apostolorum temporibus communiter viguisse, eumque subinde à Gangreasi Concilio, per generale Concilium Chalcedonense confirmato, aliiisque subsequens per omnia Ecclesie sæcula respective confirmatum fuisse, quod oculis subijciunt Notæ à N. 8. usque ad finem datæ, propositio ratione ostensiva evincitur.

24. Non est injustum, id, quod Christus sequacibus suis indiscriminatim consuluit, quodque Apostoli servarant ac commendarunt, atque longe sæculorum usum ab eorum successoribus Ecclesie Ministris in praxim missum est, lege perpetua firmari ab ea potestate, quæ competentem habet Jurisdictionem, atque sufficientiam, ut hoc faciat, motiva. Jam vero Christus sequacibus suis continentiam seu castitatem indiscriminatim consulit (N. 2. h. t.), Apostolus Paulus eam commendavit (N. 3. h. t.), Ecclesie Ministris ab Apostolorum tempore longo sæculorum usum eam in praxim miserunt (N. 5. & seqq. h. t.), Ecclesia vero à

De Clericis conjugatis.

Christo accepit competentem Jurisdictionem ordinandi ad ædificationem, non ad destructionem ea, quæ spectant ad disciplinam, habuitque sufficientia motiva calibatus majoribus Clericis præcipiendi, usumque Matrimonii ipsis interdicendi: ergo iuste id fecit. Priora minoris principalis membra numeris citatis demonstrata sunt. Quod autem Ecclesia potestatem à Christo accepit ea ordinandi, quæ ad disciplinam spectant, ad ædificationem nimirum, non destructionem, nec ipsi Domini Protestantæ abnuunt. Probandum itaque superest, an etiam ea, quæ Christus & Apostoli in consilii plano reliquerunt, Ecclesia intra præcepti cancellos possit arctare, anque in calu sufficientia motiva habeat.

25. Id quod probatur primo argumento ad hominem contra adversarios: Illi enim non negabunt Ecclesiam certis personis Matrimonium præcipere posse, si ab his matrimoniis salus temporalis Reipublicæ Christianæ dependeat, esto Christus Matrimonium statim æque ac calibatum libero Christianorum arbitrio reliquerit: igitur à fortiori calibatum sacris Ministris, ad hunc statum libere convolantibus, præcipere potuit, cum inde salus spiritualis Reipublicæ Christianæ vel maxime dependeat, ut infra videbimus. Secundo. Certum est Ecclesiam Protestantam ex gravibus motivis præcipere suis Cæcibus certas dies jejuniarum, precum, & festorum; atque Christus jejunia, preces, solemnia præcipere quoad has dies reliquit in consilio, liberoque arbitrio hominum: igitur DD. Protestantes factis suis justificant allatum in favorem praxis nostræ Ecclesie principium. Tertio. Ipsi Domini Protestantæ certe injustitiam non condemnabant cum Imperatore Augusto omnes Reges & Principes Christiani Orbis, dum ob bonum temporale Rerumpublicarum Christianarum in controverso puncto adducto faciunt id, quod propter bonum spiri-

tuale

Lib. III. Titulus III. De Clericis conjugatis.

tuale circa statum Ecclesiasticum facit Ecclesia; id vero eos facere ostenditur: certum est enim hos Principes nec se-xagesimæ parti suorum exercituum facultatem præbere ducendi, nec dimittere eos, qui prætexta illo (difficile possum continere, spiritualibus Protestantium Patribus vel ab ipsa beneficii obtenti die sacro) castra vellente deserere, esto in supplica insuper apponerent Christi de hac re consilium, non mandatum: cur igitur effeminati isti suggillant Ecclesiam, dum Ministros suos spiritualia ex officio seminarios, & libere id officii eligentes, à messe quorumcumque carnalium profus vult esse alienos? Plus dico: numquid fortassis turbæ innumera mulierum, quas naturæ, fortunæque avaritia solito deformiores, pauperioresque reliquit, non poterunt ex adversariorum delicato principio contra Deum igitur tantillo mustitare, cur fragilem eorum sexum immitti quodammodo fato ab eo in perpetuum coerceat, quod suo consilio in hominum arbitrio reliquit, ac viris in Ecclesia Protestantium & quidem spiritualibus concessit? Quod incidens addidi, non quod robar aliquid in eo ad confirmandas allatas rationes ponam, sed ut Dominis Protestantibus ostendam, castitatem rem quidem esse naturæ difficilem, nihilominus tamen per gratiam Christi sexui fragili, & quidem sæpe invito, possibilem; illis vero, qui Christi caritate successi eidem filios spirituales per verbi dispensationem generare gestiunt, quales sunt sacri Ecclesie Ministri, etiam suavem. Nunc ad motiva procedamus, quæ Ecclesiam Latinam impulerunt, ut castimonie Ministrorum suorum ab Apostolorum temporibus, usu saltem ac disciplina inducæ, ac conservatæ, legibus etiam positivis subinde provideret. Illa autem desumuntur ex ipso officio sacerum Ministrorum, atque à sanctis Patribus referuntur.

26. Itaque sacerum Ministrorum offi-

cium est pro populo orare, sacrificare, verbumque divinum, ac sacramenta eidem ministrare. Officium, in quo nihil negotii mundani, vel carnalis relictum, quin officium, cui hæc negotia non minimum negotium facessunt; ita ut irrefragabiliter ille Minister ad hæc munia obeunda sit habilior, qui magis ab his impedimentis est alienus. Id quod ex Apostolo, quantum ad præsentem materiam, evidentissime demonstrat: sic autem habet 1. ad Corinthios 7. v. 32. *Volo vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; qui autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisius est.* Cum itaque facer Minister vii officii sui quam maxime debeat cogitare, quæ Domini sunt, & indivisius esse, hoc est, cor habere à rebus mundanis, præsertim uxoris, perfecte abstraham; evidens est, juxta S. Pauli doctrinam, illum Ministrum ad hæc munia obeunda esse habiliorum, qui ab impedimentis mundi, & carnis magis alienus est. Si ergo Prorex ille injuste non agit, quæ conditiones eas Ministris Provincie sibi conceditæ lege lata præscribit, quas esto Rex non mandaverit, sibi tamen placere significat, imo aperte sentit, eas isdem ad rite obeundas sibi demandatas provincias esse accommodatissimas; quin hæc sua æconomia, esto dictis Ministris difficilis, Regi placet: ita & Ecclesia Christi Regi Regum Christo se displicuisse, aut injuste egisse non sanxit, dum ex isdem motivis rem ab Apostolorum temporibus usum & disciplina (ut hoc demus) ab omnibus Pastorem animarum vere amantibus, ac arctam ejus viam æmulantibus, sacris ministris ex dicto sine sanctæ observatam, lege demum lata firmavit. Vel si illa hoc in passu injuste egit, iniquitatis condemnandi veniunt indiscriminatim omnes Christiani orbis Principes, qui ob finem temporalem suis in exercitiis tot

con-